

Espoon kaupunki

Suurpelto – Kehä II osayleiskaava-alueen ja
Uusmäki – Painiityn alueen luontoselvitys

SISÄLLYS

SISÄLLYS	2
1 JOHDANTO	4
2 TAVOITTEET	5
3 MENETELMÄT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT	5
3.1 KASVILLISUUSSELVITYS	5
3.2 LINNUSTOSELVITYS	6
OSA I: SUURPELTO – KEHÄ II OSAYLEISKAAVA-ALUE	8
4 SELVITYSALUEEN RAJAUS	9
5 YLEISET LUONNONPIIRTEET	10
5.1 ILMASTO	10
5.2 KALLIO- JA MAAPERÄ.....	10
5.3 KASVILLISUUS JA ELÄIMISTÖ	10
6 AIKAISEMMAT SELVITYKSET	11
6.1 SELVITYSTEN KATTAVUUS.....	11
6.2 ALUEEN MERKITTÄVÄT LUONTOKOhteet JA UHANALAINEN LAJISTO	11
7 INVENTOINNIN TULOKSET	14
7.1 KASVILLISUUS	14
7.1.1 <i>Lsl:n 29 §:n mukaiset luontotyypit</i>	16
7.1.2 <i>Metsälain avainbiotoopit</i>	18
7.1.3 <i>Vesilain kohteet</i>	20
7.1.4 <i>Muut kasvillisuudeltaan arvokkaat kohteet</i>	20
7.1.5 <i>Uhanalaiset lajit</i>	20
7.2 LINNUSTO	21
7.2.1 <i>Linnuston kannalta tärkeät osa-alueet</i>	23
7.3 ARVOKKAAT LUONTOKOKONAIUUDET	25
8 ALUE-EKOLOGIA	27
9 MAANKÄYTTÖSUOSITUKSET	28
9.1 NYKYTILASSA SÄILYTETTÄVÄKSI ESITETTÄVÄT KOKONAIUUDET	29
10 YHTEENVETO	31
LÄHDELUETTELO	32
OSA II: UUSMÄKI – PAINIITYN ALUE	33
11 SELVITYSALUEEN RAJAUS	34
12 YLEISET LUONNONPIIRTEET	35
12.1 ILMASTO	35
12.2 KALLIO- JA MAAPERÄ.....	35
13 AIKAISEMMAT SELVITYKSET	36
13.1 SELVITYSTEN KATTAVUUS.....	36
13.2 ALUEEN MERKITTÄVÄT LUONTOKOhteet JA UHANALAINEN LAJISTO	36

14	TULOKSET	37
14.1	KASVILLISUUS	37
14.1.1	<i>Luonnonsuojelulain, metsälain ja vesilain kohteet.....</i>	39
14.1.2	<i>Metsälain avainbiotoopit.....</i>	39
14.1.3	<i>Vesilain kohteet</i>	42
14.1.4	<i>Muut arvokkaat kohteet</i>	42
14.1.5	<i>Uhanalaiset lajit ja harvinaiset lajit.....</i>	42
14.2	LINNUSTO	42
14.2.1	<i>Lintulajien esiintyminen ja runsaus.....</i>	42
14.2.2	<i>Linnuston kannalta tärkeät osa-alueet</i>	43
15	MAANKÄYTTÖSUOSITUKSET	46
16	YHTEENVETO.....	48
	LÄHDELUETTELO	49

LIITTEET

LIITE I	LUONNONSUOJELULAISIA, METSÄLAISIA JA VESILAISIA MAINITUT ARVOKKAAT YMPÄRISTÖT
LIITE II	SUURPELLON LINNUSTO VUONNA 2002
LIITE III	UUSMÄKI-PAINIITTY –ALUEEN LINNUSTO VUONNA 2002

1 JOHDANTO

Suurpellon osayleiskaava-alueelle ollaan laatimassa kaavaa, jonka tavoitteena on luoda edellytykset monipuolisen asumisen, työpaikka- ja virkistysalueen sijoittumiselle. Maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena on mm. järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti kestävää kehitystä. Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää vaikutusten selvittämistä kaavaa laadittaessa. Osana selvitettäviä vaikutuksia ovat vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin ja luonnon monimuotoisuuteen.

Tässä työssä on esitetty sekä Suurpellon kaava-alueen että Uusmäki – Painiityn alueen luontoselvitysten tulokset sekä esitetty maankäyttösuosituksia luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi.

Raportin on laatinut FM Lauri Erävuori Maa ja Vesi Oy:stä. Työn toteutukseen ovat lisäksi osallistuneet FT Tapio Solonen Luontotutkimus Solonen Oy:stä (linnustaselvitys) sekä Iris Broman Maa ja Vesi Oy:stä.

Maa ja Vesi Oy
Vantaa 29.8.2002

Karita Åker
Toimialajohtaja

Lauri Erävuori
Ympäristöasiantuntija

2 TAVOITTEET

Tämä selvitys on laadittu palvelemaan maankäytön suunnittelua. Työn lähtökohtana oli selvittää Suurpellon osayleiskaava-alueen sekä Uusmäki – Painiityn alueen luontotiedot, erityisesti kasvillisuus ja kasvillisuustyypit asemakaavoituksen edellyttämällä tarkkuudella. Selvityksen tavoitteena oli löytää alueen merkittävät luontokohteet sekä esittää suositukset merkittävien kohteiden ja niiden lähiympäristön maankäytölle. Luonnonarvoina otettiin huomioon kasvillisuuden ja linnuston edustavuus, harvinainen ja muuten merkityksellinen lajisto sekä luonnon monimuotoisuus.

3 MENETELMÄT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

3.1 Kasvillisuus selvitys

Työn tavoitteen vuoksi biotooppikartoitus keskittyi luonnontilaisen ympäristön kuvaamiseen. Luontokohteina vähämerkityksisiä maatalous- ja asutusympäristöjä tarkasteltiin hyvin yleispiirteisesti. Alueet, joista oli käytettävissä aiempia kasvillisuustietoja, tarkastettiin maastokäynneillä siten, että niillä tapahtuneet muutokset havaittiin. Inventoinnissa kiinnitettiin erityisesti huomiota kasvillisuudeltaan arvokkaisiin kohteisiin, kun taas ns. tavanomaiset ympäristöt inventoitiin yleispiirteisesti. Kaikki selvitysalueen luonnontilaiset tai sen kaltaiset ympäristöt kierrettiin vähintään kertaalleen.

Selvitysalueelle tehtiin toukokuun 10. päivä maastokäynti, jossa keskityttiin lehtoympäristöihin sekä luomaan yleiskuva selvitysalueesta. Koko alueen kattavat maastokäynnit tehtiin 31.5. ja 17.-19.6. sekä tarkistus- ja täydennyskäynnit 17.7. Työstä vastasi FM Lauri Erävuori.

Luonnonsuojelulain, metsälain ja vesilain mukaiset kohteet rajattiin maastossa kartalle ja kohteiden merkittävien lajisto kirjattiin ylös. Kasvillisuuskohteiden merkittävyyttä arvioitiin lajiston ja ympäristön luonnontilaisuuden perusteella. Lisäksi arvioitiin kohteen edustavuus koko Espoon kannalta.

Kasvillisuusinventoinneissa on voinut jäädä joitakin yksittäisiä harvalukuisia lajeja huomaamatta esimerkiksi pienen esiintymän vuoksi. Käytetyllä menetelmällä saadaan kuitenkin selville arvokkaat biotoopit, joten tuloksia voidaan pitää riittävinä kaavoituksen kannalta. Osaa lajiryhmistä ei selvityksessä inventoitu niiden vaikean tunnistettavuuden takia. Näitä ryhmiä ovat erityisesti sammalet ja jäkälät. Tämän vuoksi alueella voi esiintyä harvinaisia lajeja näistä ryhmistä. Koska työn tavoitteena oli selvittää alueiden merkittävät luontokohteet ja –kokonaisuudet, ei yksittäisen lajin esiintyminen ole työn tarkoituksenmukaisuuden kannalta niin merkittävää, etteikö käytetyin menetelmin saavutetut tulokset olisi riittävän kattavia maankäytön suunnittelua varten.

Lajien valtakunnallinen uhanalaisuusluokka perustuu Suomen lajien uhanalaisuus 2000 –julkaisuun. Alueellinen uhanalaisuus perustuu julkaisemattomaan alueelliseen uhanalaisluokitteluun, joka on laadittu valtakunnallista luokittelua vastaavalla periaatteella. Alueellisessa uhanalaistarkastelussa selvitysalue kuuluu hemiboreaaliseen, lounaiseen rannikkomaahan.

3.2 Linnustaselvitys

Selvitysalueelle tehtiin touko – heinäkuussa neljä maastokäyntiä, joiden aikana havaitut linnut merkittiin muistiin. Lajisto selvitettiin osa-alueittain ja havainnot harvalukuisista ja muista linnuston kannalta tärkeitä elinympäristöjä ilmentävistä lajeista (ilmentäjälajit) merkittiin karttapohjalle.

Koko Suurpellon selvitysalueen linnuston tärkeimmät piirteet pyrittiin selvittämään kahdella koko alueen kattavalla maastokäynnillä, jotka tehtiin 31.5. (klo 05-12) ja 18.6. (klo 05-13). Täydentävää havainnointia tehtiin hämääksiivisten lajien osalta 31.5. (klo 22-24) ja muista lajeista 1.7. (klo 07-10). Työstä vastasi FT Tapio Solonen.

Koko Uusmäen selvitysalueen linnuston tärkeimmät piirteet pyrittiin selvittämään kahdella koko alueen kattavalla maastokäynnillä, jotka tehtiin 23.5. (klo 05-16) ja 13.6. (klo 05-12). Täydentävää havainnointia tehtiin hämääksiivisten lajien osalta 1.6. (klo 00-01) ja muista lajeista 1.7.

Havaintoaineiston perusteella laadittiin luettelo koko alueen lintulajistosta. Runsaimpien lajien esiintymistä luonnehdittiin vain sanallisesti, mutta vähälukuisena esiintyvistä ja muista ilmentäjälajeista pyrittiin tekemään mahdollisimman tarkka parimääräarvio. Tarkastelun yhteydessä huomioitiin myös Suurpellon alueella aikaisemmin tehtyjen selvitysten (Metsätähti Oy 1996, Heikkinen & Korpela 2001) tulokset ja Uusmäen pohjoisimmassa osassa aikaisemmin tehty selvitys (Heinonen 1997).

Lajien esiintymistä luonnehdittiin seuraavasti:

Yleinen	= Levinnyt koko alueelle, mutta runsaus jätetty yleensä arvioimatta
Runsas	= Runsaslukuinen sopivissa elinympäristöissä, mutta tarkkaa arviota ei ole yleensä tehty
Harvalukuinen	= Harvalukuinen, mutta ei selvää keskittymistä
Harvinainen	= Vähälukuinen, seudullisesti harvinainen laji
Ruokavieras	= Säännöllinen tai ajoittainen ruokavieras (* = mahdollinen pesijä)

Ilmentäjälajien maastohavainnot koottiin sekä lajiryhminä lajeittain että kaikki tarkasteltavat lajit yhdistäen karttapohjille. Näin havainnollistettiin eri lajeille ja koko linnuston monimuotoisuudelle tärkeiden elinympäristöjen esiintymistä tutkimusalueella.

Erityishuomio kiinnitettiin maassamme uhanalaisiin, silmällä pidettäviin ja taantuneisiin lajeihin sekä EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainittuihin¹, meillä vähälukuisiin lajeihin. Myös eräiden muiden, yleensä vähälukuisten ilmentäjälajien avulla luonnehdittiin linnuston monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen esiintymistä.

Kerttujen (*Sylvia*) esiintymistä käytettiin ilmentämään sekä linnuston monimuotoisuutta että runsautta. Hernekerttu on maassamme yleinen karuhkojen metsien asukas, kun pensaskerttu suosii avoimia tai puoliavoimia pensaikkomaita. Lehtokerttu ilmentää ympäristön lehtipuuvallaisuutta ja rehevyyttä, ja samalla

¹ Lintudirektiivin liitteessä I mainittujen lajien elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin, jotta varmistetaan lajien eloonjääminen ja lisääntyminen niiden levinneisyysalueella.

kokonaislinnuston runsautta, mustapääkerttu taas kaikkein rehevimpiä, varttuneita lehti- ja sekametsiä, joissa lintutiheys ja linnuston monimuotoisuus ovat korkeimmillaan (esim. Solonen 1996).

Tutkimusalueen laajuuden vuoksi koko linnuston laskeminen ei ollut käytettävissä olleen ajan puitteissa mahdollista, eikä alueen kahdella läpikäynnillä saatu täysin luotettavaa kuvaa myöskään tarkasteltavien uhanalaisten ja harvalukuisten lajien esiintymisestä. Osa reviiereistä ja jopa joitakin alueella esiintyviä lajeja on voinut jäädä kokonaan havaitsematta. Tulosten tarkkuus riittää kuitenkin osoittamaan selvitysalueen linnustollisesti arvokkaimmat osat. Lajit, parimäärät ja reviirien sijainti joka tapauksessa vaihtelevat jonkin verran vuosien välillä. Koska eri selvitysten menetelmät poikkeavat jonkin verran toisistaan, ei tuloksia voida vertailla kovin luotettavasti.

OSA I: SUURPELTO – KEHÄ II OSAYLEISKAAVA-ALUE

4 SELVITYSALUEEN RAJAUS

Kartoitettu alue sijaitsee Henttaalla käsittäen Suurpelto – Kehä II osayleiskaava-alueen (kuva 4/1). Lisäksi selvityksessä on tarkasteltu kaava-alueeseen rajautuvia alueita merkittävien luontoarvojen osalta. Selvitysalue rajautuu lännessä Keskuspuistoon. Muuten alue rajautuu rakennettuun ympäristöön. Selvitysalueen poikki kulkee Kehä II.

Kuva 4/1. Selvitysalueen sijainti Espoossa ja alueen raja.

5 YLEISET LUONNONPIIRTEET

Suurpellon aluetta hallitsee tasainen laaksopainanne, jonka reunoilla on metsäisiä ja osin avokallioisia mäkiä. Laaksopainanne on pääosiltaan ollut peltoviljelyssä 1700 – luvun loppupuoliskolta lähtien. Suurin osa pelloista on edelleen viljelykäytössä.

5.1 Ilmasto

Ilmastollisesti ja kasvimaantieteellisesti Espoo sijaitsee hemiborealisessa² vyöhykkeessä. Hemiborealisessa vyöhykkeessä eli hemiborealisissa kasvukausi on niin pitkä, että tammi menestyy. Vyöhyke on lehtometsien ja boreaalisten havumetsien vaihettumisaluetta. Ilmastollisesti vyöhyke on muita maamme alueita eteläisempi ja mereisempi. Kasvukauden pituus on 160 – 180 päivää ja vuotuinen sadanta on noin 600 mm.

Pienilmastollisesti selvitysalueen lämpimimpiä alueita ovat etelä- ja lounaissuuntaan viettävät kallio- ja moreenirinteet. Laaksoalue on muita alueita kylmempi, koska kylmä ilma on lämmintä ilmaa raskaampaa. Lämpötilaeroja tasoittavat kuitenkin tuulet.

5.2 Kallio- ja maaperä

Alueen kallioperä koostuu graniitista, amfiboliitista ja gneissistä. Amfiboliitti työntyy gneissin lomaan itä-länsisuuntaisina juonina. Amfiboliitti kuuluu kasvillisuuden kannalta toiseen hyvyysluokkaan³ (Kalliola 1973).

Suurpeltoa hallitsee laaja kallioselänteiden välinen laaksoalue, joka on pääasiassa saven peittämä. Laakson matalimmalla kohdalla on liejuaalue. Hiekkaa ja hietaa tavataan maaperän pintakerroksissa pieninä alueina kalliorinteiden alustassa.

5.3 Kasvillisuus ja eläimistö

Suurpellon aluetta hallitsevat laakson viljelyalueet. Näitä reunustavat kangasmetsät ja kallioalueet. Osa pelloista on ollut pitkään viljelemättömiä ja niille on päässyt kehittymään lepikoita ja koivikoita. Metsäisillä rinnealueilla tavataan pienialaisia lehtoja ja purolehtoja. Osa kallioista on avokallioita. Alueen ainoa laajempi metsäalue sijaitsee luoteisosassa, Orrbergenin alueella.

Eläimistöllisesti alueella on lähinnä linnustollista arvoa. Peltoalueilla on edustavaa kulttuurilajistoa ja metsäalueilla puolestaan on paikoin varsin runsas lajisto.

² Tammivyöhyke; vyöhyke, jolla tammi menestyy luontaisesti.

³ Hyvyysluokka kuvaa kivilajin kalkkivaikutusta, joka määrää pitkälti maaperän viljavuutta. Hyvyysluokkia on 4.

6 AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Suurpellon selvitysalueelta on melko kattavasti aikaisempia selvitystietoja. Aiemmissa selvityksissä ei ole inventoitu selvitysalueen itäosaa kuitenkaan kattavasti. Alueen kannalta merkittävimmät aiemmat selvitykset ovat Keskuspuiston luonnonsuojelukohteet (1983), Espoon keskuspuiston luontoselvitykset (1995) ja Suurpellon linnustoselvitys (2001). Näiden lisäksi yksittäisiä kohteita on inventoitu myöhemmin mm. luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävien luontotyyppien inventointien yhteydessä (1988) sekä Espoon kasvikartoituksen yhteydessä (1992).

6.1 Selvitysten kattavuus

Espoon keskuspuiston luontoselvitykset kattavat Suurpelto – Kehä II selvitysalueen länsiosan varsin hyvin alueen yleisten luonnonpiirteiden sekä merkittävien luontokohteiden osalta. Selvitysalueen itäosasta on aiempia tietoja vain kahdesta merkittäväksi luokitellusta luontokohteesta; Lukukallio sekä Nygrännaksen purolehto. Muuten selvitysalueen itäosasta sekä etelä- ja pohjoisnurkasta tiedot ovat puutteellisia. Aiemmat selvitykset on laadittu pääasiassa 1980- ja 1990-luvuilla, joten selvitysten tiedot ovat osittain vanhentuneita. Lukupuron pähkinäpensasesiintymästä on viimeisimmät selvitystiedot vuodelta 2000.

Suurpellon alueelta on linnuston osalta laadittu inventointi vuonna 2000. Inventointialueeseen ei sisällynyt Kehä II itäpuolinen alue kokonaisuudessaan. Inventointiaikana Kehä II ei ollut vielä käytössä, minkä vuoksi inventointi vaati päivitystä.

6.2 Alueen merkittävät luontokohteet ja uhanalainen lajisto

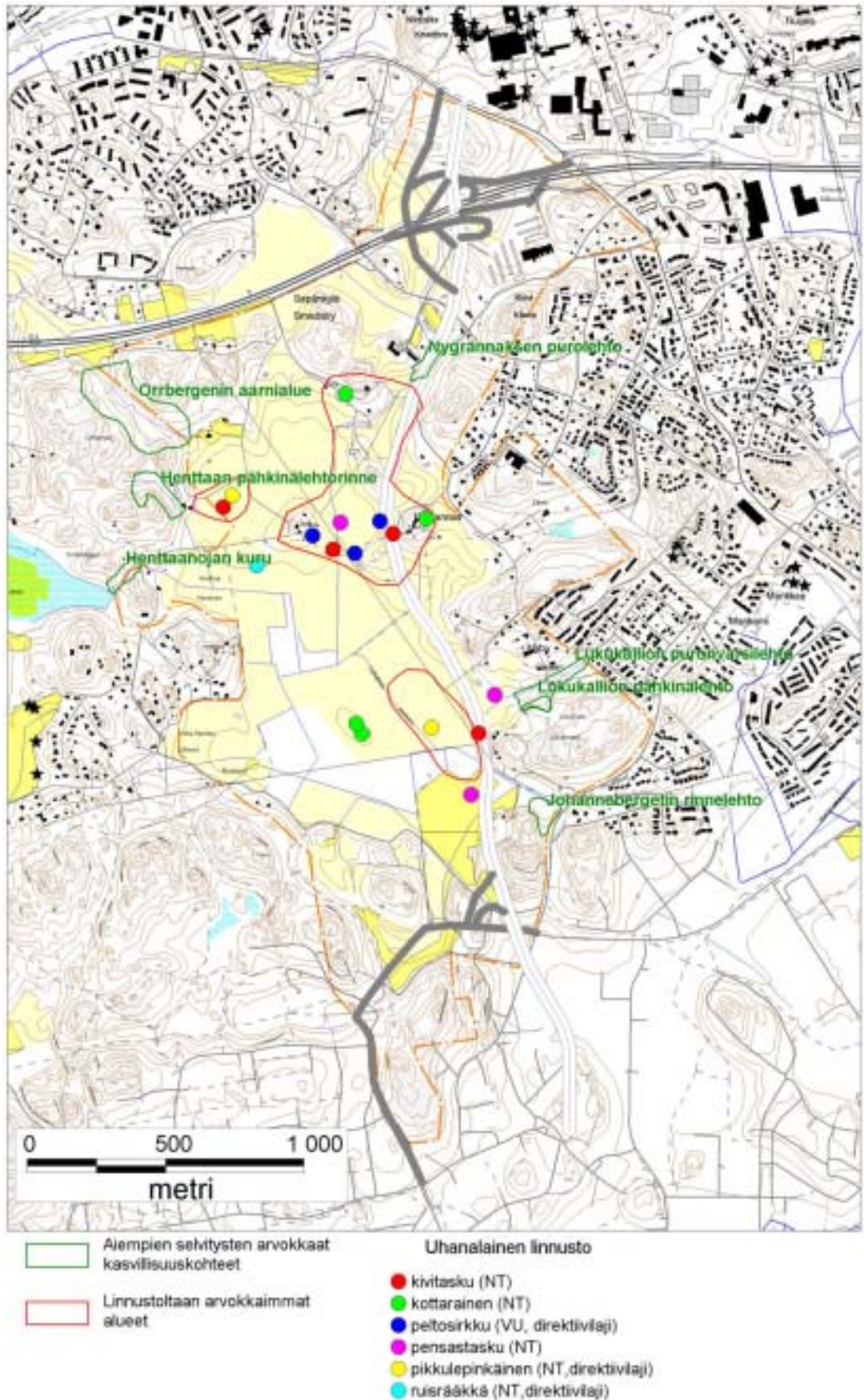
Aikaisempien selvitysten perusteella Suurpellon selvitysalueella on viisi arvokasta luontokohdetta. Lisäksi yksi kohde sijaitsee selvitysalueen tuntumassa. Linnustollisesti tärkeitä alueita on alueelta rajattu kolme. Arvokkaat luontokohteet ja uhanalaisten lajien esiintymätiedot on esitetty kuvassa 6/1.

Selvitysalueelta on rajattu yksi Luonnonsuojelulain 29 § mukainen **pähkinäpensaslehto** Lukukallion pohjoisosasta. Samaan kohteeseen liittyy Lukupuron puronvarsilehto. Lukukallion eteläosassa on pitkäikäinen avokallioalue, jossa on paikoin kallioniittyä.

Nygrännaksen purolehto⁴ Jerkissä on arvioitu säilyttämisen arvoiseksi kohteeksi Espoon arvokkaat luontokohteet –julkaisussa. Kohde kuuluu metsälain 10 § erityisen tärkeisiin elinympäristöihin. Kohde on lähes kokonaan tuhoutunut Kehä II:n rakentamisen vuoksi eikä lehtokasvillisuutta ole enää jäljellä. Puro on johdettu putkeen ennen kohdetta ja se jatkuu avouomana kohteesta etelään. Puron itäosan puusto on poistettu kokonaan.

⁴ Käytetty myös nimeä Lindonkylanin purolehto.

Kuva 6/1. Aiempien selvitysten arvokkaat luontokohteet ja uhanalaisten lajien esiintymät selvitysalueella.

Henttaan pähkinälehtorinne⁵ sijaitsee selvitysalueen länsireunan ulkopuolella. Kohde on edellisen tapaan luokiteltu säilyttämisen arvoiseksi kohteeksi ja kuuluu metsälain 10 § erityisen tärkeisiin elinympäristöihin.

Henttaanojan kuru sijaitsee edellisen kohteen eteläpuolella. Kohteeseen kuuluu kanavanotko aarnimaisine reunoineen. Kohde on edellisten tapaan luokiteltu säilyttämisenarvoiseksi kohteeksi. Alue on kuitenkin muuttunut voimakkaasti purouoman perkauksen ja puron varren puuston hakkuun myötä. Puron varren lehtokasvillisuus on taantunut voimakkaasti, erityisesti saniaislajisto.

Selvitysalueen pohjoisosassa sijaitsee **Orrbergenin metsäalue**, joka on keskuspuiston luontoselvitysten yhteydessä arvioitu keskuspuiston parhaimpiin kuuluvaksi vanhan metsän alueeksi, jossa on edustava kasvisto ja linnusto. Kohteeseen sisältyy vanhaa kuusikkoa, kallioalueita sekä kausipuro. Osa kohteesta on selvitysalueen ulkopuolella. Alueella on tehty maisemahakkuuta, joiden seurauksena alueen aarnimaisuus on hävinnyt. Puronvarsi on hyvin harvapuustoista ja kalliometsäalue on nykyisin koivuvaltaista, harvahkoa metsää.

Selvitysalueen kaakkoisosassa sijaitsevan **Johannesbergetin** pohjoisrinteellä on pienialainen rinnelehto, joka rajautuu perattuun puroon. Lehdossa on myös vaikuttava kalliojyrkänne. Kohde kuuluu metsälain 10 § erityisen tärkeisiin elinympäristöihin.

Suurpellon alueella tavattiin vuoden 2000 inventoinnissa 4 lintudirektiivin lajia sekä yksi valtakunnallisesti vaarantunut (VU) ja 4 silmälläpidettävää (NT) lajia. Lintudirektiivin lajeista yksi on vaarantunut ja 3 on silmälläpidettäviä. Edustavan kulttuurimaiseman indikaattorilajeja tavattiin 9. Inventoinnin perusteella Suurpellon alueelta on rajattu kolme linnustollisesti tärkeintä aluetta, joiden rajausta perustuu linnuston kokonaistiheyteen sekä uhanalaisten ja kulttuurimaiseman indikaattorilajien esiintymiseen. Linnustollisesti arvokkain alue on Jerkin kartanon ympäristö.

⁵ Käytetty myös nimeä Vassholmsbergetin pähkinälehtorinne.

7 INVENTOINNIN TULOKSET

7.1 Kasvillisuus

Kasvillisuudesta laadittiin yleispiirteinen kasvillisuuskartta, jossa on esitetty eri ympäristötyypit (kuva 7/1). Seuraavassa on lyhyesti luonnehdittu selvitysalueelta tavattuja eri ympäristötyyppejä.

Pellot

Inventointialueesta valtaosa on peltoaluetta, josta suurin osa on edelleen viljelykäytössä. Eteläosassa on viljelemättömiä peltoalueita, jotka ovat pensoittumassa. Valtalajeja ovat maitohorsma, karhunputki ja koiranputki, paikoin mesiangervo. Peltojen poikki kulkevien tienvarsien lajisto on kulttuurivaikutteista tienvarsikasvillisuutta. Erityisen runsaasti esiintyy ahdekaunokkia. Lisäksi Jerkissä tavataan hieman ketoneilikkaa. Keltamataraa (*Galium verum*) kasvaa paikoin peltoteiden laiteilla.

Niityt ja kedot

Inventointialueella on kaksi niittyaluetta, jotka sijaitsevat alueen eteläosassa. Niityillä vallitsevat nurmirölli ja nurmipuntarpää. Vähäisemmässä määrin tavataan mm. siankärsämöä ja paimenmataraa. Uhanalaisista kasvilajeista tavataan keltamataraa usein yhdessä risteymän (*Galium × pomeranicum*) kanssa.

Ketoja alueella ei tavata, mutta Kokinkylän pohjoisemman niityn reunassa on pienialaisena ketolajistoa (kuva oikealla), kuten iso- ja keltamaksaruoho, ahopukinjuuri, kissankäpälä, keltamataraa, paimenmatara, kesämaitiainen, silmäruoho sekä punasänkiö.

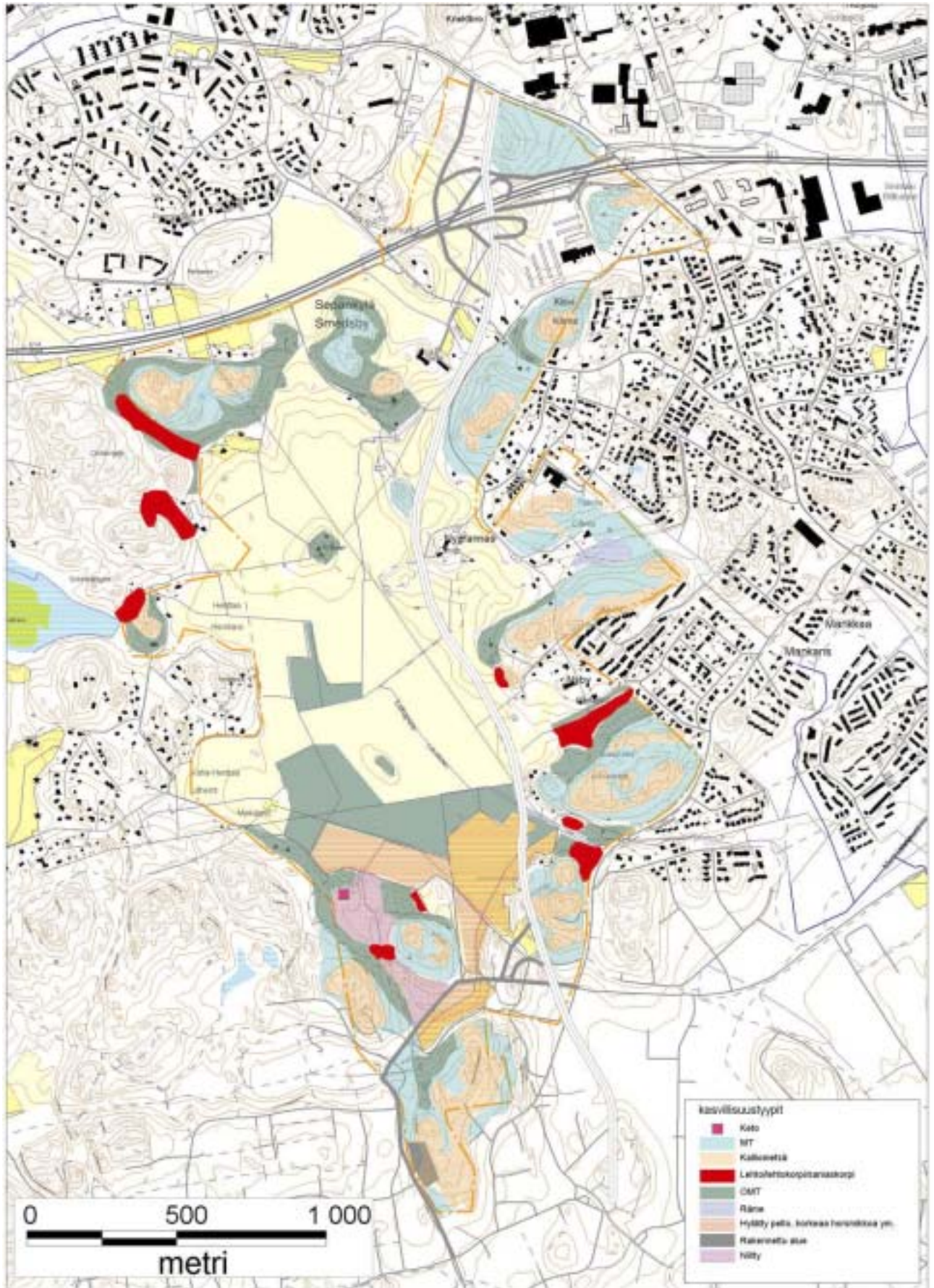
Vesistöt

Alueella on varsin vähän vesistöjä, ja ne ovat pääosin perattuja ojia. Esimerkiksi Lukupuro on kokonaan perattu ja peltoalueilla muutettu suoraviivaisesti kulkeväksi ojaksi. Vesikasvillisuutta esiintyy niukasti ja se on tavanomaista. Ojien reunoilla on tyypillisesti leveäosmankäämiä, korpikaislaa, mesiangervoa, ranta-alpia sekä rantakukkaa.

Orrbergenin kalliometsässä on pieni soistunut lampare. Myös Lystimäen kallioalueella on pieni lampare kalliopainanteessa. Lampareet ovat saravaltaisia. Orrbergenin poikki kulkee kausipuro. Varsinaista vesikasvillisuutta purossa ei ole.

Suot

Varsinaisia soita ei selvitysalueella ole. Pienialaisia puronvarsikorpiä sen sijaan on joitakin. Ne ovat saniaisvaltaisia ja puusto on kuusivaltaista. Taavinkylän metsäalueella on pienialaisesti kortekorpeä ja korpirämettä.

Kuva 7/1. Selvitysalueen kasvillisuustyypit. Valkoiset alueet ovat pihaympäristöä.

Kallioalueet

Peltoja reunustavat metsät ja kallioalueet. Kallioalueet ovat tyypillisesti kanervakangasta, jossa on paikoin jäkälikköä. Puustona on harvahkoa kalliomännikköä, kosteammissa painanteissa myös kuusta. Lakialueilla on avokallioita. Kalliokasvillisuus on tavanomaista useimmilla paikoilla, mutta muutamia kasvillisuudeltaan edustavampia kallioita on Lukukallion ympäristössä. Lukukallion eteläosan avokallioalue on osittain porrasmainen ja alueelta on tavattu Espoossa harvinaisehko liuskaraunioinen. Useimmat kallioalueet ovat kuluneita ja roskaantuneita. Selvitysalueen eteläisimmällä kallioalueella Lystimäessä on sodan aikaisia rakenteita. Kallioalueen länsiosaan on rakenteilla rivitaloalue.

Metsät

Metsät ovat keskittyneet selvitysalueen laidoilte, joskin pieniä metsäsaarekkeitä on myös peltoalueiden keskellä. Nämä ovat vanhoja peltoja, jotka on metsitetty tai metsittyneet. Puustoltaan ne ovat kuusikkoa ja koivikkoa, kasvillisuus on lehtomaista.

Laita-alueiden metsät ovat kallioisilla alueilla. Lakialueet ovat kalliometsää (karukkokangasta, kuivaa kangasta ja kuivahkoa kangasta). Rinteet ovat tuoretta kangasta ja lehtomaista kangasta. Lehtoja tavataan rinteiden alustoissa pienialaisina. Lehtomaisilla kankailla vallitsevat mustikka ja käenkaali, usein tavataan myös lillukkaa sekä sananjalkaa. Lehdot ovat käenkaali-oravanmarjatyyppiä, tyypillisesti kuusivaltaisia.

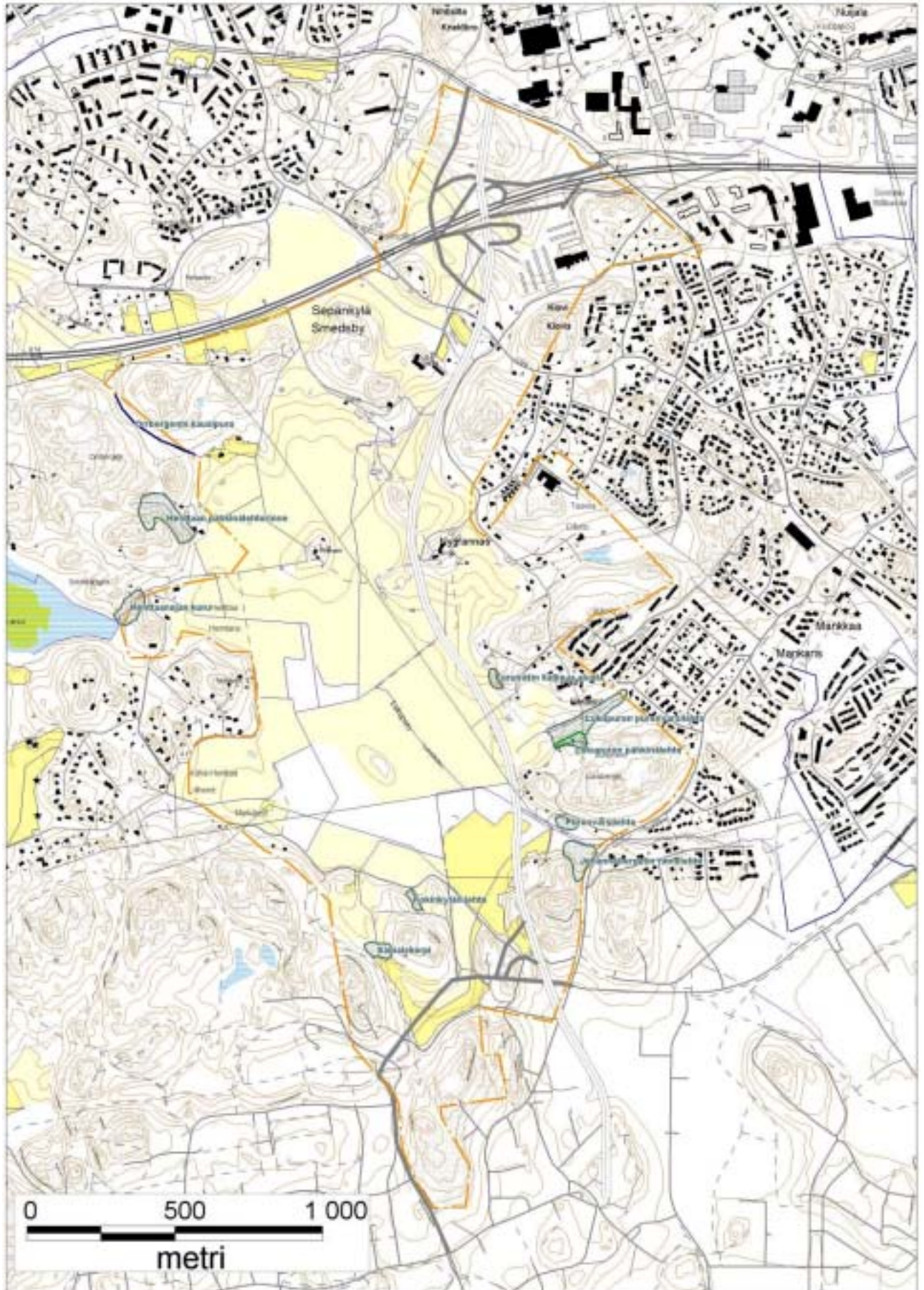
Varttunutta metsää tavataan Orrbergenin ympäristössä, Mossasvedjebergenin itäpuolella sekä Taavilassa. Orrbergenissä on tehty maisemahakkuuta, ja puusto on melko harvaa ja koivuvaltaista. Myös Jerkin metsäalueesta osa on harvennettu. Mossasvedjebergenin itäpuolella on kapea vanhan metsän alue, jossa on runsaasti kuusta ja haapaa. Alue on jonkin verran soistunutta. Lahopuuta on hyvin vähän. Alue rajautuu varttuneeseen taimikkoon ja kalliometsään. Taavilassa metsä on suhteellisen harvaa, mutta puustoltaan iäkästä. Kuivemmillä paikoilla vallitsevana on mänty, kun taas kosteammillä alueilla kuusi.

7.1.1 Lsl:n 29 §:n mukaiset luontotyypit

Lukukallion pähkinäpensaslehto

Pähkinäpensaslehto sijaitsee lukukallion pohjoisrinteessä. Pähkinäpensasta on yli kaksikymmentä runkoa alueella. Valtapuuna on kuusi, ja sekapuina kasvavat koivut, haapa, pihlaja, tuomi ja vaahtera. Muutamia isoja kuusia on kaatunut syksyn 2001 myrskyissä. Kenttäkerros on harvaa, ja siihen kuuluvat mm. valkovuokko, lillukka ja saniaisista hiirenporras ja alvejuuria. Lehto rajautuu pohjoisessa kosteaan puronvarsilehtoon. Luonnonsuojelulain, metsälain ja vesilain mukaisiksi määritetyt kohteet on esitetty kuvassa 7/2.

Kuva 7/2. Luonnonsuojelulain ja metsälain mukaiset kohteet selvitysalueella.

7.1.2 Metsälain avainbiotoopit

Lukupuron lehto

Lukupuron lehto sijaitsee puron varressa ja Lukukallion alarinteessä. Puusto on kuusivaltaista. Muuta puustoa ovat terva- ja harmaaleppä sekä vaahtera. Pensaskerroksessa on paatsamaa ja tuomea. Puronvarren kasvillisuutta hallitsevat hiirenporraskasvustot sekä ranta- ja terttualpi. Muuten lehdossa vallitsevat valkovuokko, käenkaali ja oravanmarja. Lukupuron uomaa on ruopattu äskettäin. Alueella on myös tuulenskaatoja, jotka makaavat polkujen päällä. Länsiosassa on pienehkö, jyrkkärinteinen avokallio, jolla kasvaa isomaksaruohoa ja kyläkellukkaa.

Johannesbergetin lehtorinne

Kokinkyläntien ja Johannesbergetin rajaama tuore lehto ja puron varsi. Lehto on osin aukkoinen. Puusto on lehtipuuvaltainen; harmaaleppää, koivuja ja joitakin raitoja ja vaahteroita. Kuusta kasvaa kalliorinteen reunaosissa runsaammin. Kalliojyrkänteen alustassa on tiheä lehtokuusikko, jonka kenttäkerros on lähes kasvittonta. Kenttäkerroksessa vallitsevat mesiangervo ja vuohenputki. Tien läheisyydessä on runsaasti maitohorsmaa. Lehtolajeista alueella tavataan jänönsalaattia, kevätlinnunsilmää, valkovuokkoa, lehtopalsamia ja lehtotähtimöä. Muita lajeja ovat mm. rikkapalsami, syyläjuuri, vadelma ja rentukka.

Lukukallion eteläpuolen puronvarsilehto

Pienialainen lehtokorpi ja lehtolaikku, jossa kasvaa jänönsalaattia, keltamoaa, valkovuokkoa, lillukkaa käenkaalia ja oravanmarjaa. Haapa on valtapuu, ja osa puista on isokokoisia. Puron varressa on koivupensaikkaa.

Kokinkylän saniaiskorpi

Pienialainen korpipainanne kallioiden välissä. Korpi rajautuu pohjoisessa ja etelässä vanhoihin niittyihin. Puista kuusi on vallitseva, mutta alispuuna kasvaa mm. haapaa, leppää ja pihlajaa, reunaosissa on myös tuomea. Kenttäkerros on hiirenporrasvaltainen, seassa mm. rentukkaa, ojakellukkaa, lehtokortetta sekä käenkaalia. Korpi vaihettuu idässä tuoreeksi oravanmarja-käenkaali-tyyppin lehdoksi, jossa tavataan myös muutamia sudenmarjoja ja taikinamarjaa. Alueen poikki kulkee polku, jonka reunoilla on runsasta nokkoskasvustoa.

Furunäsin kallion alusta ja kallio

Kallion länsiosa on säilynyt, kun taas itäosa on louhittu uusien rakennusten tieltä pois. Kalliojyrkänteet on säilynyt luonnontilaisena ja sen alustassa on runsasta kivikkoalvejuurikasvustoa sekä tuomea, karviaismarjaa ja kyläkellukkaa. Puustoon kuuluu muutamia vaahteroita. Kallion alustan pohjoispuolella on vanha villiytynyt puutarha. Jyrkänteellä ja kallion lakiosassa kasvavat mm. haisukurjenpolvi, haurasloikko, isomaksaruoho, keto-orvokki ja isotervakko.

Henttaan pähkinälehtorinne

Alueen lajistoa ei inventoitu tarkasti, koska se sijaitsee selvitysalueen ulkopuolella. Maastotöiden yhteydessä kuitenkin tarkistettiin alueen tila, joka on säilynyt suunnilleen ennallaan. Lehtorinteen eteläpuolella kasvoi myymiseltä rauhoitettua valkolehdokkia. Kohde on suppea-alainen pähkinälehto, joka rajautuu niittyyn ja kalliojyrkänteeseen. Luoteisosassa on rehevämpää kasvillisuutta, kuten saniaisia ja mesiangervoa. Puustoa on aikanaan harvennettu alueen laitaosista.

Henttaanojan kuru

Alueen halki virtaa puro louhitussa uomassa. Uoman eteläpuolen rinteessä on ollut aikanaan kuusikkoa ja lehtokasvillisuutta. Puusto on poistettu, minkä takia lehtolajisto on taantunut ja alue on muutenkin menettänyt arvoaan. Tästä huolimatta alue tulisi käsittää lehtona, jonka kasvillisuus palautuu lehdolle luonteenomaiseksi pitkän ajan päästä. Alueen läntisimmässä päässä kalliorinne vaihettuu ojitetuksi korveksi.

Kokinkylän lehto

Pieni lehtokohde Henttaantien laidassa metsärinteen alustassa. Lehto on kuusivaltainen, mutta haapaa ja raitaa on runsaasti. Pensaskerroksessa esiintyy pihlajaa ja tuomea sekä muutama pähkinäpensas. Kenttäkerros on aukkoisen ja valtalajeina ovat käenkaali, oravanmarja ja valkovuokko. Muita mainittavia lajeja ovat hiirenporras, kyläkellukka ja muutama sudenmarja. Kohde on muutaman aarin kokoinen eikä erityisen edustava.

Orrbergenin purolaakso

Purolaakso erottuu ympäristöönsä kosteampana ja lehtipuuvaltaisena. Alueen puustoa on harvennettu ja ojan suuntaisesti kulkee metsäkoneura. Lehtipuustoon kuuluu koivu, haapa ja leppä. Pensaskerrokseen kuuluu joitakin pähkinäpensaita. Kenttäkerros on monimuotoinen, ja lajistoon kuuluu sinivuokko, valkovuokko, käenkaali, oravanmarja, lillukka sekä kevätlinnunherne. Osa puron varresta on soistunutta rahkasammal pintaa. Pohjoisosassa on kapealti saniaiskorpea, joskin koko alue on muuttunut hakkuiden johdosta eikä ole metsälakikohteena edustava. Kausipuro kuuluu vesilain kohteisiin.

Karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat kallioalueet

Kyseisiä kohteita ei ole erikseen rajattu metsälain mukaisina kohteina. Selvitysalueella on useita kallioiden lakialueita, jotka täyttävät metsälain kriteerit, mutta kallioalueet ovat varsin yleisiä Etelä-Suomessa eikä selvitysalueen kallioilla tavata erityisen edustavaa kasvillisuutta. Useimmat kallioalueet ovat lisäksi voimakkaasti kuluneita ja osa myös roskaantuneita.

7.1.3 Vesilain kohteet

Orrbergenin laaksossa kulkeva kausipuro on vesilain mukainen uoma. Ympäristö on harvennettu ja metsäkoneen urat ovat rikkoneet maanpintaa. Yksittäisenä kohteena kausipuro ei ole erityisen edustava.

7.1.4 Muut kasvillisuudeltaan arvokkaat kohteet

Orrbergenin metsäalue

Alue on säilyttänyt metsäisen luonteen maisemahakkuista huolimatta, ja puusto on suhteellisen vanhaa, joskin hakkuun jäljiltä harvaa ja koivuvaltaista. Alue on ympäristötyypeiltään monimuotoinen, ja siihen kuuluu kalliometsää, avokallioita, lehtomaista kangasta, sekä puronvarsi kosteine ympäristöineen. Kallioalueella on lisäksi pieni kosteikkolampare. Puusto on kalliometsässä mäntyvaltainen, mutta sekapuuna kasvaa koivua ja haapaa. Rinneosissa puusto on monipuolisempaa; kuusta, mäntyä, haapaa, pihlajaa ja koivua. Alueen arvoa lisää Keskuspuistoon säilynyt metsäinen yhteys.

Lukukallio

Lukukallio lähiympäristöineen on edustava kokonaisuus monipuolisia ympäristötyyppejä lehdoista kalliomänniköihin. Itse lukukallion lakialue on tavanomaista kasvillisuudeltaan. Mustikkatyypin painanteet vaihtelevat avokallioiden, kalliomänniköiden ja kuivien kankaiden kanssa. Eteläreunalla on pitkä avokalliomuodostuma, jossa on paikoin kalliokasvillisuutta. Arvokkaita ympäristöjä ovat edellä kuvatut lehdot erityisesti Lukukallion pohjoisrinteellä. Alueella on myös merkittävä virkistysellinen arvo.

7.1.5 Uhanalaiset lajit

Alueelta ei inventoinnissa löytynyt valtakunnallisesti uhanalaisten putkilokasvien esiintymiä. Alueella on muutamia keltamataran esiintymiä. Laji on valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT). Lähes poikkeuksetta keltamataraesintymien yhteydessä kasvaa paimenmataraa sekä näiden risteymää, *Galium x pomeranicum*. Keltamataraa

on niittyjen, tienvarsien ja muutoin avointen ympäristöjen laji, jonka katsotaan taantuneen risteytymisen takia. Laji on Espoossa vielä jokseenkin yleinen (Metsätähti 1999).

7.2 Linnusto

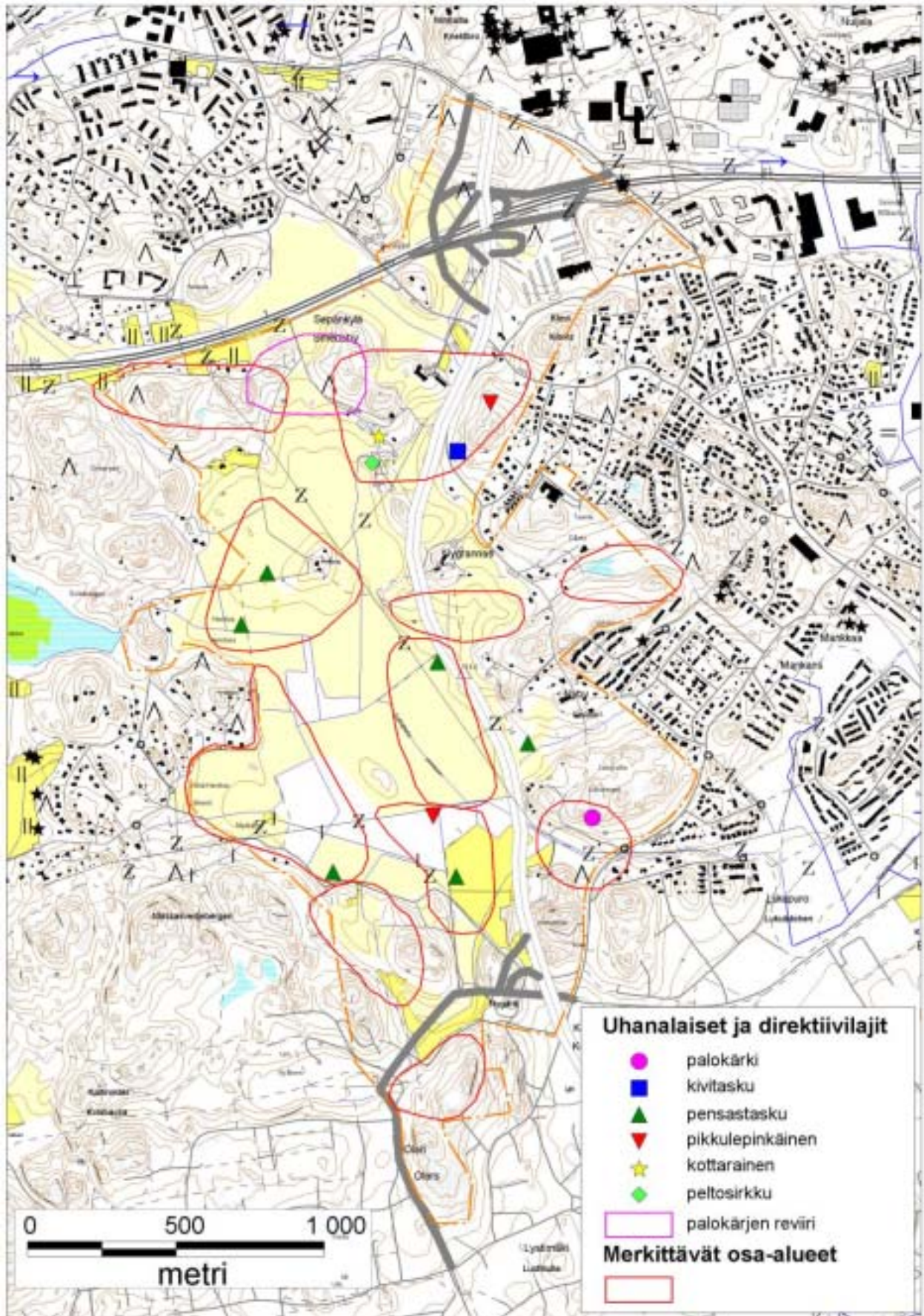
Maastokäynneillä havaittiin kaikkiaan 58 tutkimusaluetta pesimä- tai ruokailuympäristönään käyttävää lintulajia (liite II). Lajeista viisi (pensastasku, kivitasku, pikkulepinkäinen, kottarainen, peltosirkku) kuuluu maassamme uhanalaisiin tai silmällä pidettäviin lajeihin ja kolme (palokärki, pikkulepinkäinen, peltosirkku) EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainittuihin lajeihin. Uhanalaisten ja lintudirektiivin lajien reviirit on esitetty kuvassa 7/3. Nämä lajit ovat keskittyneet Jerkin ympäristöön lukuun ottamatta pensastaskua, jota tavattiin hajallaan peltoalueilla. Kaikista havaituista lintulajeista 29 kuului lähemmin tarkasteltaviin ilmentäjälajeihin (taulukko 7-1).

Palokärkireviireistä toinen painottui Sepänkylään, Jerkin kartanon ympäristön metsäalueille. Toisen reviirin painopiste näytti olevan Lukukallion alueella. Palokärjen reviiri on kuitenkin laaja ja todennäköisesti linnut liikkuvat myös selvitysalueen ulkopuolella.

Pensastaskureviirit (6) sijaitsivat hajallaan Suurpellon alueen reunaosien tuntumassa. Ainoa havaittu kivitaskureviiri oli Sepänkylässä Kehä II:n liepeillä. Pikkulepinkäisreviirit sijaitsivat Klovin alueella ja Suurpellon eteläosassa. Kottarainen ja peltosirkku havaittiin vain Jerkin kartanon ympäristössä.

Peltoympäristön muut tyypilliset ilmentäjälajit töyhtöhyppä (3), kiuru (13), niittykirvinen (4) ja keltavästäräkki (1) keskittyivät paljolti samoille peltolohkoille tai niiden tuntumaan. Satakielireviirit (5) olivat melko tasaisesti Suurpellon alueen itäreunassa. Keltasirkku (5) oli tyypillisesti keskittynyt pellonreunoihin.

Puoliavoimien tai metsäisten ympäristöjen ilmentäjälajeista pensas- ja lehtokerttuja esiintyi melko tasaisesti Suurpellon alueen eri puolilla. Hernekerttureviirit (3) olivat hajallaan Sepänkylän – Henttaan alueella, mustapääkertut (5) taas keskittyivät kolmelle suppealle alueelle Suurpellon eri puolilla ilmentäen alueiden linnustollisia erityispiirteitä. Myös sirittäjäreviirien (7) jakautumisessa oli havaittavissa tyypillistä keskittymistä parhaiten lajin ympäristövaatimuksia vastaaviin paikkoihin.

Kuva 7/3. Uhanalaiset ja lintudirektiivin liitteen I lintulajit sekä linnuston kannalta tärkeät osa-alueet.

Taulukko 7-1. Espoon Suurpellon alueen linnuston monimuotoisuutta ja runsautta ilmentävien lajien esiintyminen (parimääräarvio) tutkimusalueella 2002 sekä niiden yleinen kannan tila Suomessa. (VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, - = taantunut, + = vakaa tai runsastuva) ja EU:ssa (EU = EU:n lintudirektiivin liitteen I laji).

<i>Laji</i>	<i>Parimäärä</i>	<i>Kannan tila</i>	
Töyhtöhyppä <i>Vanellus vanellus</i>	3	-	
Lehtokurppa <i>Scolopax rusticola</i>	>2	+	
Metsäviklo <i>Tringa ochropus</i>	1	+	
Rantasipi <i>Actitis hypoleucos</i>	1	+	
Palokärki <i>Dryocopus martius</i>	2	-	EU
Käpytikka <i>Dendrocopos major</i>	2	+	
Kiuru <i>Alauda arvensis</i>	13	+	
Niittykirvinen <i>Anthus pratensis</i>	4	+	
Keltävästäräkki <i>Motacilla flava</i>	1	-	
Satakieli <i>Luscinia luscinia</i>	5	+	
Pensastasku <i>Saxicola rubetra</i>	6	NT	
Kivitasku <i>Oenanthe oenanthe</i>	1	NT	
Luhtakerttunen <i>Acrocephalus palustris</i>	1	+	
Kultarinta <i>Hippolais icterina</i>	2	+	
Hernekerttu <i>Sylvia curruca</i>	3	+	
Pensaskerttu <i>S. communis</i>	18	+	
Lehtokerttu <i>S. borin</i>	20	+	
Mustapääkerttu <i>S. atricapilla</i>	5	+	
Sirittäjä <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	7	+	
Töyhtötiainen <i>Parus cristatus</i>	3	-	
Kuusitiainen <i>P. ater</i>	3	+	
Puukiipijä <i>Certhia familiaris</i>	2	+	
Pikkulepinkäinen <i>Lanius collurio</i>	2	NT	EU
Kottarainen <i>Sturnus vulgaris</i>	1	NT	
Tikli <i>Carduelis carduelis</i>	2	-	
Hemppo <i>C. cannabina</i>	1	-	
Punavarpunen <i>Carpodacus erythrinus</i>	2	+	
Keltasirkku <i>Emberiza citrinella</i>	5	-	
Peltosirkku <i>Emberiza hortulana</i>	1	VU	EU

7.2.1 Linnuston kannalta tärkeät osa-alueet

Ilmentäjälajien esiintymisen perusteella tutkimusalueelta erottuu useita linnustollisesti arvokkaita ja monipuolisia alueita (kuva 7/3). Yksittäisten osa-alueiden tarkka rajaaminen pelkästään tämän selvityksen perusteella ei kuitenkaan ole kovin helppoa, koska lajisto sekä reviirien määrä ja sijainti saattavat vaihdella vuosittain, eikä selvityksen antama kuva vuoden 2002 tilanteestakaan ole täydellinen.

Tarkasteltavat ilmentäjälajit painottuvat rehevien ympäristöjen lajeihin, jolloin eräiden harvalukuisten, karumpia ympäristöjä suosivien lajien elinympäristöt voivat jäädä liian vähälle huomiolle. Tämän vuoksi linnuston monimuotoisuuden kannalta

tärkeiden osa-alueiden rajauksen ei tulisikaan ensisijaisesti noudattaa tiettyjä biotooppirajoja, vaan mieluummin koota arvokkaan kohteen ympäriltä mahdollisimman monipuolinen ympäristökokonaisuus.

Sepänkylän metsä- ja peltoympäristöt

Sepänkylän alueella linnusto on suhteellisen monipuolinen ja runsas, vaikkakin pelto- ja pellonreunalinnusto on yleisesti melko lintuköyhiä ja metsälinnusto on ilmeisesti köyhtynyt viimeaikaisten hakkuiden seurauksena. Arvokkain linnusto on paljolti keskittynyt muutamiin erillisiin kohteisiin Jerkin kartanon ympäristössä. Palokärki, kivitasku, pikkulepinkäinen, kottarainen ja peltosirkku edustavat huomionarvoisinta lajistoa. Paikallista linnuston monipuolisuutta osoittaa muun muassa kolmen kerttulajin lähekkäinen esiintyminen. Puronvarren rehevät metsiköt kartanon etelä- ja koulun itäpuolella ovat pienialaisia, mutta paikallisesti linnuston monipuolisuuden kannalta tärkeitä kohteita.

Henttaan peltoalue

Alueelle on keskittynyt monipuolinen pelto- ja pellonreunalinnusto. Linnuston piirteitä ilmensivät erityisesti töyhtöhyppä, kiuru, niittykirvinen, pensastasku ja pensaskerttu. Aikaisempien selvitysten (Heikkinen & Korpela 2001) mukaan alueella on esiintynyt myös ruisräikkä (*Crex crex*), pikkulepinkäinen ja peltosirkku. Tämä kohottaa alueen linnustollista arvoa huomattavasti, koska lajit ovat maassamme silmälläpidettäviä ja EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja.

Taavinkylän pelto- ja metsäalueet

Taavinkylän osittain pensoittuneen peltoalueen linnuston monipuolisuutta luonnehtivat kiuru, niittykirvinen, satakieli ja pensaskerttu. Metsäalueella esiintyy karun kangasmetsän peruslajisto varsin kattavasti. Monipuolisimmillaan linnusto on kosteassa notkelmassa, jossa harvalukuista lajistoa edustavat käpytikka, sirittäjä ja kuusitiainen.

Vähä-Henttaan alue

Alueen linnustossa ei havaittu erityisen merkittäviä piirteitä, vaikka kokonaisuutena linnusto on suhteellisen monipuolinen. Tätä ilmentää muun muassa kolmen kerttulajin lähekkäinen esiintyminen. Arvokkainta lajistoa edustavat puoliavointen alueiden ja metsänreunojen vähälukuiset pesimälinnut pensastasku ja kultarinta.

Lukupuron peltoalue

Lukupuron peltoalue on Henttaan peltoalueen ohella peltolinnustoltaan Suurpellon alueen edustavin lohko. Sinne on keskittynyt koko alueen tihein kiurukanta ja lajisto on monipuolinen. Kiurun lisäksi tyypillisiä peltolintuja edustavat töyhtöhyppä,

niittykirvinen, keltavästäräkki ja pensastasku. Alue on myös ruokailevien lокkien suosiossa; parhaimmillaan Suurpellon eteläosassa havaittiin yli sata naurulokkia.

Kokinpellon alue

Alue liittyy läheisesti Lukupuron peltoalueeseen ja siihen kuuluu pensaikkoista niittyä ja enimmäkseen nuorta ja nuorehkoa lehtipuuvaltaista metsää. Linnustollisesti arvokkainta lajistoa edustavat satakieli, pensastasku, kultarinta ja pikkulepinkäinen. Alueella havaittiin myös lehtokurppa ja metsäviklo.

Lukukallion alue

Lukukallion karua kalliometsäaluetta ympäröivä rehevä lehti- ja sekametsävyöhyke on lähiseudun edustavimpia metsälintukohteita. Lukukallion alue, johon voidaan liittää myös Johanneberg ympäristöineen, muodostaa kalliometsineen erityisen monipuolisen metsälintukohteen. Vaateliainta ja harvalukuista lajistoa edustavat palokärki, käpytikka, satakieli, luhtakerttunen, mustapääkerttu, sirittäjä ja töyhtötiainen.

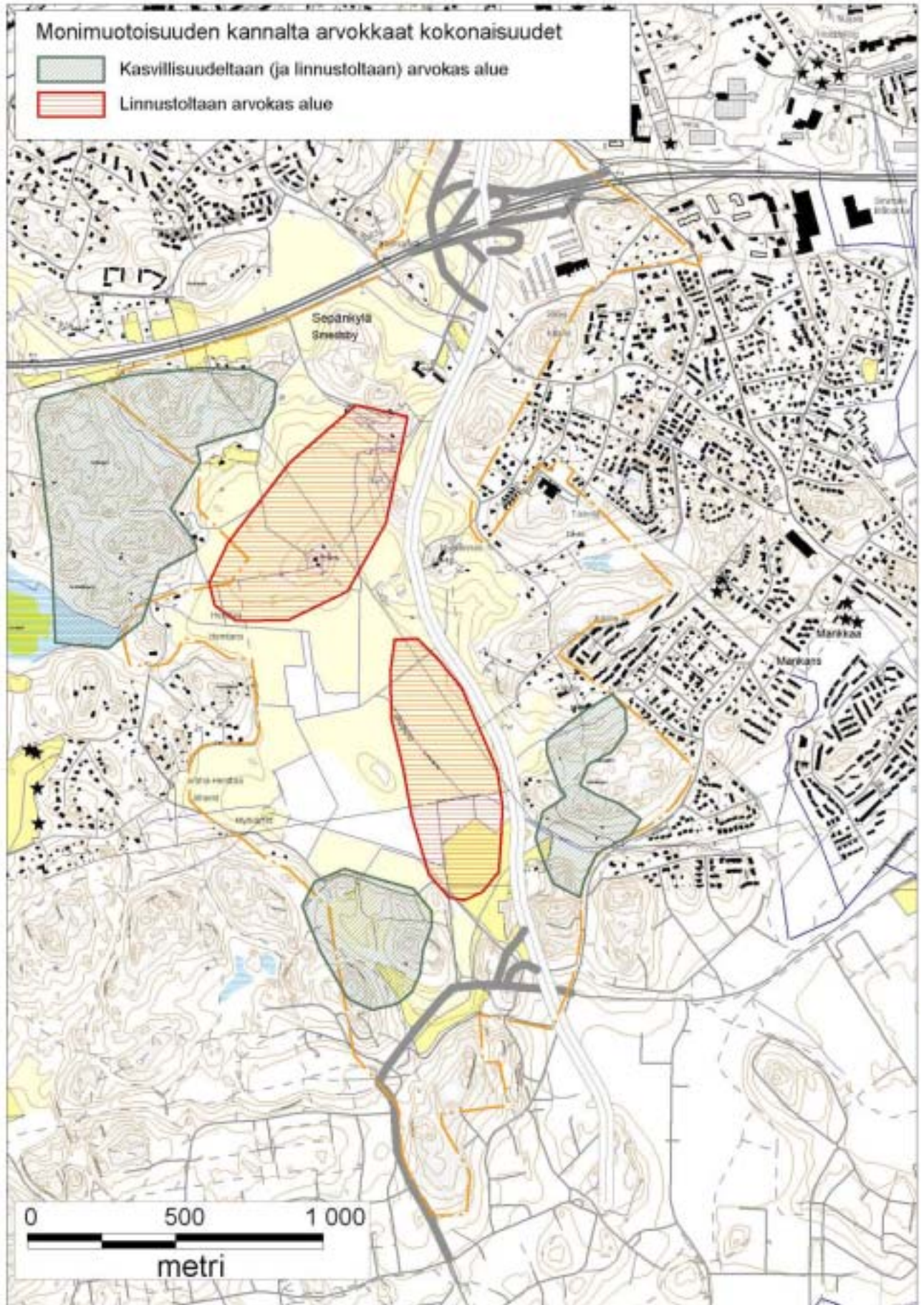
Kokinkylän metsäalueet

Kokinkylän metsäalueet muodostavat monipuolisen ympäristökokonaisuuden, jota luonnehtivat karuista kalliometsistä reheviin lehtimetsiin pienipiirteisesti vaihtelevat, rikkonaiset metsiköt ja niiden väliset avomaa-alueet. Metsälinnuston peruslajisto on alueella hyvin edustettuna. Lajiston monipuolisuutta havainnollistaa paikallisesti kerttulajien reviirien lähekkäisyys. Vaateliaampi ja rehevien ympäristöjen lajisto on keskittynyt toisaalta alueen pohjoisosiin, toisaalta Lystimäen alueen liepeille. Tällaista lajistoa edustavat muun muassa mustapääkerttu, sirittäjä, kuusitiainen ja puukiipijä.

7.3 Arvokkaat luontokokonaisuudet

Seuraavassa on käsitelty selvitysalueen arvokkaimpia luontokokonaisuuksia. Useat metsälain luontotyypit ovat hyvin pienialaisia eikä osaa voida pitää erityisen edustavina. Tämän vuoksi monimuotoisuuden kannalta tärkeämpiä ovat yhtenäiset ja mahdollisimman monimuotoiset kokonaisuudet. Aluerajaukset perustuvat kunkin kohteen osalta seuraaviin tekijöihin: Lajirunsaus, uhanalaiset lajit, arvokkaat ympäristötyypit, ympäristötyyppien monimuotoisuus. Peltoalueet ovat etupäässä linnuston kannalta merkittäviä kohteita, joiden säilyminen edellyttää viljelyn jatkumista. Rajaukset linnuston osalta perustuvat vuosien 2000 ja 2002 linnustoselvityksiin. Erityisesti linnuston osalta tarkkojen rajojen määrittäminen on vaikeaa niiden liikkuvuuden ja esiintymisvaihtelujen takia. Peltoympäristöjen osalta keskeistä on kuitenkin säilyttää kokonaisuuksia, jossa on edustettuna avomaata, pensaikkoa ja mahdollisesti kulttuuriympäristöä sekä metsänreunaa.

Kokonaisuudet on rajattu kuvan 7/4 karttaan. Pelloilla sijaitsevat alueet on rajattu lähinnä monipuolisen linnuston perusteella. Lystimäen pohjoispuolinen alue edustaa monipuolisesti niittyjä, kalliometsiä sekä rehevämpiä ympäristöjä vanhoine metsikköineen.

Kuva 7/4. Arvokkaat luontokokonaisuudet.

8 ALUE-EKOLOGIA

Keskuspuiston alue-ekologiaa on tarkasteltu Keskuspuiston luontokartoituksen yhteydessä (Metsätähti 1997). Seuraavassa on arvioitu selvitysalueen merkitystä tehdyn alue-ekologisen tarkastelun pohjalta.

Orrbergenin alue on yhtenäinen kalliometsäalue, jossa on ollut aiemmin vanhan metsän piirteitä. Aluetta on kuitenkin harvennettu ja suurin osa maapuista on poistettu. Hakkuut on toteutettu maisemahakkuuna, ja alue on säilyttänyt mm. monipuolisen linnuston. Orrbergen on yhteydessä Henttaanmetsään metsäkaistaleella, joka rajautuu idässä mm. Henttaan pähkinälehtorinteeseen.

Selvitysalueen länsiosan metsät mukaan lukien Orrbergen ovat säilyttäneet yhteyden Keskuspuistoon. Sen sijaan selvitysalueen itäosan metsäalueet ovat irtonaisia eikä niistä ole selkeitä ekologisia käytäviä muualle. Esimerkiksi Taavinkylän ja Lukukallion alueelta ei ole ekologista käytävää Turvesuolle. Länteen metsäalueiden yhteyden katkaisee Kehä II ja Henttaan pellot.

Merkittävin ekologinen yhteys on Orrbergenin metsäalueen ja Keskuspuiston yhteys, joka tulisi säilyttää.

Henttaan pellot muodostavat oman eristyneen, linnustoltaan kohtalaisen monipuolisen, maaseutu ympäristön. Alueen piirteiden säilyttäminen edellyttäisi mahdollisimman suurien kokonaisuuksien sekä näitä yhdistävien ”käytävien” säilyttämisen. Luonnon monimuotoisuuden kannalta alueen pirstaloiminen pieniksi kohteiksi ei ole mielekäästä. Alueen piirteiden säilyttäminen, mukaan lukien linnusto, edellyttää viljelyn jatkamista säilytettävillä alueilla. Viljelyn jatkumisesta huolimatta alue muuttuu. Muun muassa nykyiset viljelemättömät avomaat pensoittuvat ja metsittyvät. Metsittyneiden peltujen rakenne muuttuu kuusivaltaisemmaksi lehtipuuston vähetessä. Muutosten seurauksena myös lintulajisto muuttuu; avomaiden ja pensaikkojen vähetessä niiden tyypillinen linnusto taantuu, kun taas metsälinnusto voi runsastua.

9 MAANKÄYTTÖSUOSITUKSET

Suosituksen peruseriaatteena on säilyttää kohteet, joilla on selviä luontoarvoja. Tällaisia ovat mm. metsä- ja luonnonsuojelulain kohteet sekä linnustollisesti arvokkaat alueet. Toisaalta tavoitteena on säilyttää mahdollisimman monipuolisia ympäristöjä, jotka yhdessä muodostavat laajemman kokonaisuuden, ja siten säilyttävät luonnon monimuotoisuutta.

Selkeästi säilytettäviä kohteita ovat: Orrbergenin purolaakso reunametsineen, Lukupuron pähkinälehto puronvarsilehtoineen ja kalliorinteineen, Henttaan pähkinälehto ja Henttaanojan kuru. Linnuston osalta tietyn kohteen rajaaminen on huomattavasti vaikeampaa. Tämän vuoksi suositusten lähtökohtana on mahdollisimman yhtenäisten ja samalla monipuolisten ympäristöjen säilyttäminen. Yksittäisen, pienialaisen kohteen säilyttäminen ei ole ensiarvoisen tärkeää. Esimerkiksi Lystimäen pohjoisosan pienialaiset lehtolaidut ovat irrallisia, eivätkä Espoota kokonaisuutena tarkasteltaessa erityisen arvokkaita.

Orrbergenin alue tulisi säilyttää luonnonalueena, jota voidaan käyttää virkistykseen ja opetukseen. Erityisiä virkistysrakenteita alueelle ei suositella.

Lukukallion pähkinälehto on säilytettävä luonnonsuojelulain perusteella, kun alueellinen ympäristökeskus tekee rajauspäätöksen. Alue puronvarsilehtoineen on kulutusherkkää aluetta, jossa ulkoilu tulee ohjata vähemmän herkemille alueille. Nykyinen polku palvelee hyvin tätä tarkoitusta. Pähkinälehdon ympäristö tulisi rauhoittaa rakentamiselta Lukukallion pohjoisosaa myöten. Lehdot vaativat sopivan pienilmaston ja muutokset pohjavedessä tai veden valunnassa voivat muuttaa lehtoa. Tämän vuoksi kallion rakentaminen lehdon läheisyydessä voi muuttaa lehtoympäristöä. Lukukallion ja Taavilan metsäalueet ja kalliometsät ovat runsaasti käytettyjä ulkoilualueita polkureitistöistä päätellen. Sekä Mankkaa että Klovi on hyvin tiiviisti rakennettua pientalovaltaista aluetta, jossa ei ole yhtään laajempaa metsäkokonaisuutta. Tämän vuoksi Lukukallion ja Taavilan metsäalueilla on varsin merkittävä virkistyskäyttöarvo. Lukukallio on näistä kahdesta luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaampia alue. Alueiden tai ainakin Lukukallion varaaminen virkistyskäyttöön säilyttäisi samalla monipuolisesti lähiluontoa.

Peltoalueet ovat avomaiden, pensaikkoineen ja metsäsaarekkeineen merkittäviä linnuston esiintymisalueita. Selvitysalueen linnuston monimuotoisuuden säilyttäminen edellyttää, että osa peltomaisemasta säilytetään. Peltoalueiden muuttaminen hoidetuiksi viheralueiksi vähentää avomaiden linnuston monimuotoisuutta. Selvitysalueen uhanalainen lajisto on pääasiassa kulttuurisidonnaista, minkä takia nykyistä kulttuuriympäristöä tulisi säilyttää Jerkin ympäristössä, jossa on monipuolinen kulttuuri- ja avomaiden lajisto.

Henttaan pähkinälehtorinne sijaitsee selvitysalueen ulkopuolella. Lehdon läheisyydessä on nykyisin omakotitalo. Lehdon ja rakennettavan alueen väliin tulee jättää riittävä suojavyöhyke esimerkiksi virkistysalueeksi. Lehdon yläpuolinen kallioalue on säilynyt kulumattomana. Jotta kokonaisuus säilyisi ehyenä tulisi kaavoituksessa huolehtia siitä, että alueelle ei kohdistu voimakasta virkistyskäyttöpainetta esimerkiksi suuntaamalla virkistyskäyttöä muualle. Lehdon alapuolen vesiolosuhteita ei saa muuttaa.

Henttaanojan kurun ympäristö on jo rakennettu suhteellisen tiiviiksi. Puro laskee itään kohti Lukupuroa. Puron virtaus tulisi säilyttää nykyisellään.

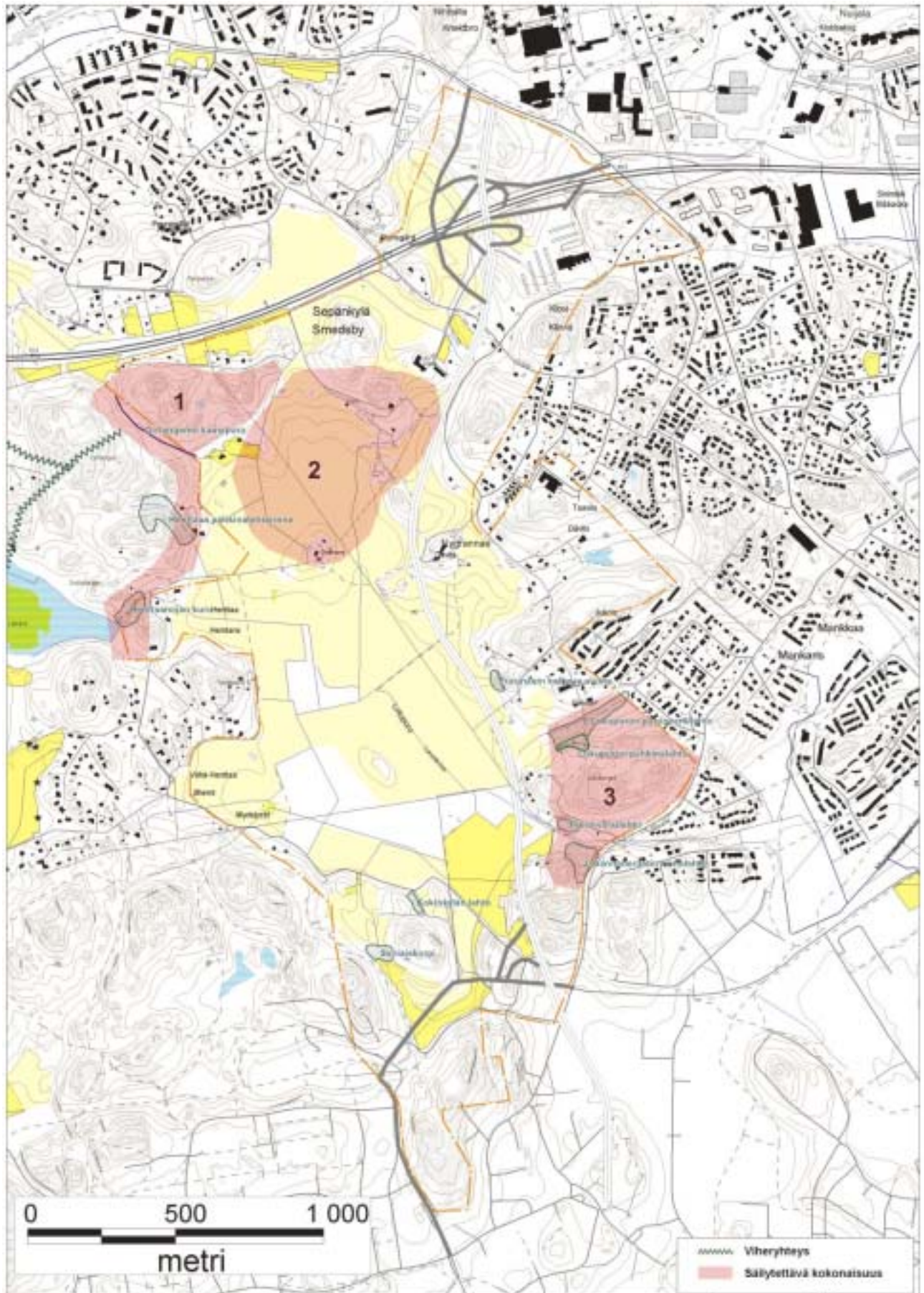
9.1 Nykytilassa säilytettäväksi esitettävät kokonaisuudet

Seuraavassa on esitetty luontokokonaisuudet, jotka tulisi säilyttää maankäytön suunnittelussa nykytilassaan. Alueet on rajattu kuvan 9/1 karttaan.

Keskuspuistoon rajautuvat selvitysalueen länsilaidan metsäalueet mukaan lukien **Orrbergen** tulisi säilyttää luonnontilaisena (alue 1 kuvassa 9/1). Alueet liittyvät keskuspuiston yhtenäiseen luonnonalueeseen, jota ei tulisi nykyisestä pienentää. Alueet soveltuvat virkistysalueeksi eikä esimerkiksi ulkoilureitin rakentaminen Orrbergenin poikki aiheuta merkittäviä muutoksia luonnolle. Ainoastaan Henttaan pähkinälehtorinne on kulutukselle herkkää aluetta, minkä vuoksi alueelle ei tulisi suunnata virkistysreitistöä.

Alueen linnuston monimuotoisuus on seurausta monipuolisesta ympäristötyyppivalikoimasta ja niiden reuna-alueiden laajuudesta. Linnuston säilyminen edellyttäisi ympäristön säilymistä jokseenkin muuttumattomana. Sukkession myötä kuitenkin viljelemättömät avomaat pensoittuvat ja edelleen metsittyvät. **Jerkin ympäristön** säilyttäminen (alue 2 kuvassa 9/1) nykyisellään on suositeltavaa alueen edustaessa linnustollisesti arvokkainta ympäristöä, ja koska Jerkki liittyy Orrbergenin säilytettäväksi suositeltavaan alueeseen. Jerkin alueella esiintyy myös suurin osa uhanalaisista lintulajeista. Vaikka selvitysalueen keskiosassa on monipuolista linnustoa, on parempi pyrkiä säilyttämään yhtenäisiä ja monipuolisia aluekokonaisuuksia. Jerkin kulttuuriympäristön säilyttäminen maankäytön suunnittelussa ei kuitenkaan pysty takaamaan mm. viljelyn jatkumista. Viljelyn päättymisen tai muu alueen avoimena ympäristönä ylläpitävän toiminnan puuttuminen muuttaa myös alueen linnustoa.

Lukukallio ympäristöineen (alue 3 kuvassa 9/1) muodostaa irrallisen, mutta monipuolisen luonnonalueen, jolla on myös merkittävä virkistyskäyttöarvo. Alueen säilyttäminen luonnontilaisena on suositeltavaa. Pähkinälehtorinne on kulutusherkkää aluetta, minkä vuoksi nykyinen ulkoilureitti pitäisi kunnostaa selväksi poistamalla mm. polulle kaatuneet puunrungot. Selkeä kulkureitti ohjaa ulkoilijat pois herkiltä rinnealueilta. Lukukallion alueeseen kuuluu myös Johannebergetin pohjoisosa, jossa on lehtoa sekä perattu puronvarsi.

Kuva 9/1. Säilytettäväksi esitetyt kohteet.

10 YHTEENVETO

Suurpellon aluetta hallitsevat keskiosien viljely- ja kulttuurialueet, kun taas reuna-alueet ovat metsäisiä, pinetaloalueiden pirstomia. Alueen halkaisee kahtia Kehä II. Alueen luonto on tunnettu jo aiemmin varsin hyvin, ja arvokkaat luontokohteet keskittyvät laitaosien metsäalueille. Aiemmin tunnetuista arvokkaista kohteista Nygrännaksen lehto Smedsbyn koulun kupeesta on hävinnyt Kehä II:n rakentamisen takia ja Henttaanojan kuru on menettänyt ainakin tilapäisesti arvokkaimmat piirteensä. Selvitysalueella on yksi luonnonsuojelulain pähkinälehto-luontotyyppi Lukukallion muutoinkin arvokkaassa ympäristössä. Metsälain kohteet ovat pienialaisia lehtoja, joiden kasvillisuus on varsin tavanomaista lehtokasvillisuutta. Arvokkaimpia lehtoja ovat Lukupuron puronvarsilehto, joka liittyy Lukukallion pähkinälehtoon sekä selvitysalueen ulkopuolella sijaitseva Henttaan pähkinälehtorinne.

Selvitysalueen linnusto on kokonaisuudessaan monipuolinen johtuen monipuolisesta ja osin pirstaleisesta ympäristöstä. Erityisesti kulttuuri- ja avomaiden linnusto on hyvin edustettu. Linnuston kannalta arvokkaita alueita on vaikea rajata, ja tavoitteena tulisi olla mahdollisimman monipuolisen ympäristökokonaisuuden säilyttäminen.

Uhanalaisia kasvilajeja alueelta ei tavattu. Valtakunnallisesti silmälläpidettävää keltamataraa kasvaa usealla paikalla pelto- ja niittyalueiden reunamilla. Uhanalaisia ja lintudirektiivin liitteen I lintulajeja tavattiin vuoden 2002 inventoinneissa viisi. Lisäksi vuonna 2000 Henttaan pelloilla on tavattu yksi lintudirektiivin laji.

Maankäytön suunnittelussa tulisi pyrkiä säilyttämään mahdollisimman monipuolisia ja yhtenäisiä alueita. Yksittäisten, pienialaisten kohteiden säilyttäminen ei ole ensisijaista. Ne eivät myöskään selvitysalueella ole erityisen edustavia. Maankäytön suunnittelussa seuraavien alueiden luonnontilaisuus tulisi säilyttää:

Lukukallio: Erillinen monimuotoinen alue, jossa mm. luonnonsuojelulain mukainen luontotyyppi. Alue on yhtenäinen ja sillä on edustettuna monipuolisesti metsätyyppejä sekä avokalliota. Lisäksi alueeseen kuuluu pienvesistöjä, jotka lisäävät monimuotoisuutta purojen perkuusta huolimatta. Alue on arvokas myös virkistyskäytössä. Virkistyskäyttöä tulisi ohjata siten, että lehdot eivät altistu voimakkaalle kulutukselle.

Orrbergen ja länsiosan metsäalueet: Alueet ovat yhtenäistä jatkoa Keskuspuistolle, jonka pinta-alaa ei tulisi supistaa. Länsiosassa on muutamia lehtoja ja Orrbergenillä on rehevässä painanteessa sijaitseva kausipuro. Orrbergen on edelleen edustava metsäalue, vaikka alueella on tehty maisemahakkuita. Suunnittelualan ulkopuolella sijaitsee arvokas Henttaan pähkinälehtorinne. Alueet soveltuvat virkistyskäyttöön.

Jerkin kulttuuriympäristö: Jerkin alue rajautuu Orrbergenin metsäalueeseen ja muodostaa yhtenäisen, monipuolisen kokonaisuuden sen kanssa. Kasvillisuudeltaan Jerkki ei ole merkittävä, mutta alueen linnusto on monipuolinen mukaan lukien uhanalaisia lajeja. Yhdessä Orrbergenin metsäalueen kanssa alueiden linnusto on varsin edustava. Jerkki on voimakkaasti kulttuurivaikutteinen viljelypeltoineen ja vanhoine pihapiireineen, joten se on myös maisemallisesti merkittävä kokonaisuus nykyisin.

LÄHDELUETTELO

Aarnivirta, A. 1998: Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävien luontotyyppien inventointi Espoossa 1998. – Espoon ympäristölautakunnan julkaisu 7/98, Espoo.

Espoon ympäristönsuojelulautakunta 1987: Espoon arvokkaat luontokohteet, kokonaisraportti. – Espoon ympäristönsuojelulautakunnan julkaisu 2/1987, Espoo. 206 s. + karttaliitteet.

Heikkinen, M. & Korpela, J. 2001: Suurpellon linnustoselvitys 2000. – Julkaisematon raportti.

Kalliola, R. 1973: Suomen kasvimaantiede. – WSOY, Porvoo, 308 s.

Koski, U. 1983: Keskuspuiston luonnonsuojelukohteet. – Espoon kaupunkisuunnitteluvirasto, yleiskaavaosasto, 50 s.

Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. – Metsälehti Kustannus, Helsinki. 192 s.

Metsätähti Oy 1996: Espoon keskuspuiston luontoselvitykset 1995. – Espoon ympäristönsuojelulautakunnan julkaisu 2/1996.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. - Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki, 432 s.

Solonen, T. 1996: Patterns and variations in the structure of forest bird communities in southern Finland. – *Ornis Fennica* 73:12-26.

Ympäristötutkimus Metsätähti Oy 1996: Espoon keskuspuiston luontoselvitykset 1995. – Espoon Ympäristönsuojelulautakunnan julkaisu 2/1996, Espoo, 196 s. + tiivistelmä.

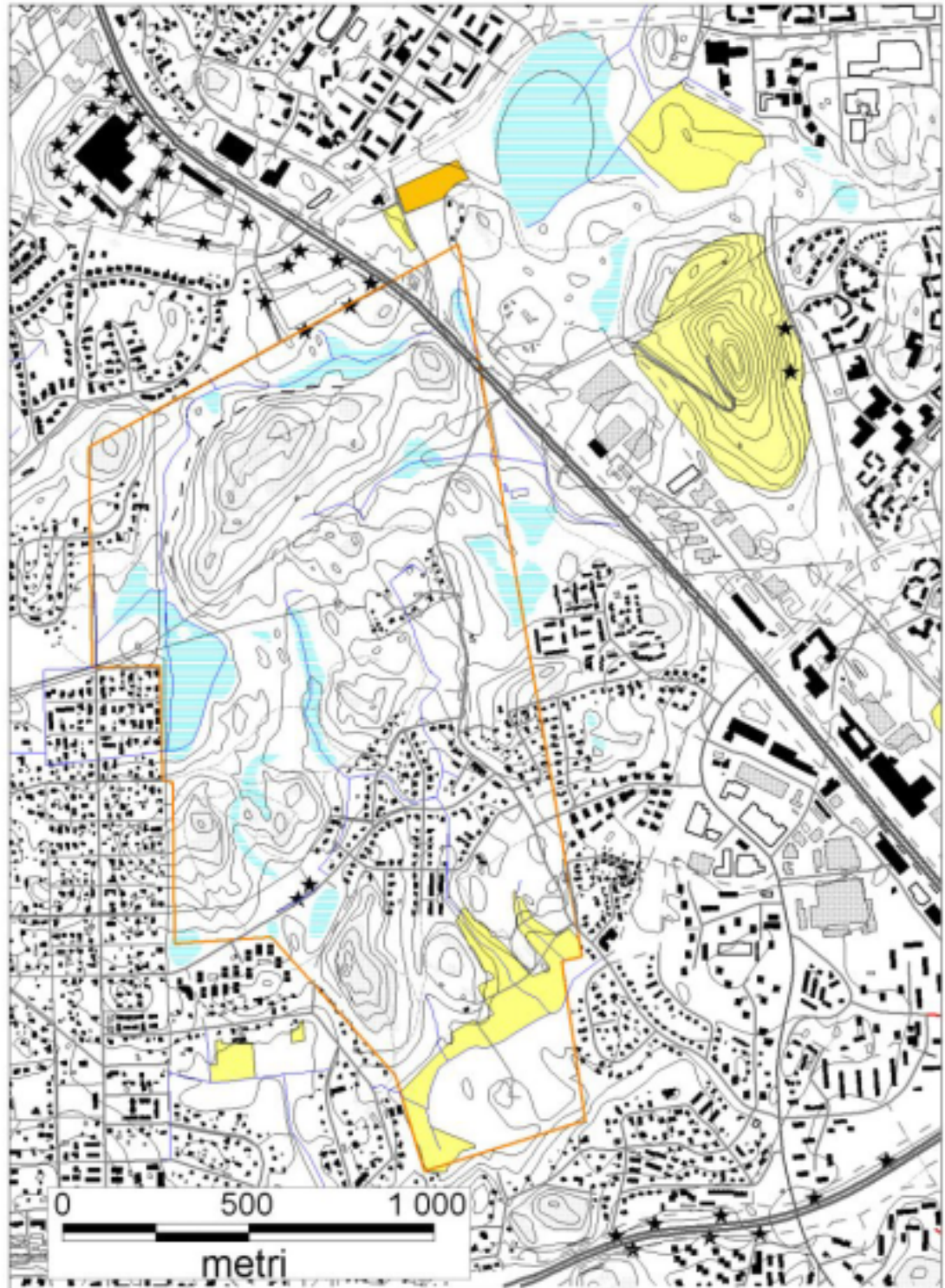
Ympäristötutkimus Metsätähti Oy 1999: Espoon kasvikartoitus 1990-1998. –Espoon ympäristökeskus, monistesarja 1/1999.

OSA II: UUSMÄKI – PAINITYN ALUE

11 SELVITYSALUEEN RAJAUS

Selvitysalue sijaitsee Itä-Espoossa rajautuen Lintuvaaraan ja Helsingin kaupungin rajaan. Alueeseen sisältyy Uusmäki ja Painiitty kuvaan 10/1 rajatulta alueelta. Lisäksi selvityksessä on tarkasteltu kaava-alueeseen rajautuvia alueita merkittävien luontoarvojen osalta.

Kuva 10/1. Selvitysalueen raja.

12 YLEISET LUONNONPIIRTEET

Uusmäen – Painiityn alue koostuu kahdesta jokseenkin yhtenäisestä alueesta, joita jakaa Uusmäen asuntoalue. Alueita luonnehtivat laajat kallioalueet sekä niiden väliset tuoret kankaat. Eteläistä osaa luonnehtivat metsäalueen etelä- ja kaakkoispuoliset vanhat, hylätyt kulttuurialueet osittain metsittyneine peltoineen ja puutarhaympäristöineen.

12.1 Ilmasto

Ilmastollisesti ja kasvimaantieteellisesti Espoo sijaitsee hemiborealisessa⁶ vyöhykkeessä. Hemiborealisessa vyöhykkeessä eli hemiborealisissa kasvukausi on niin pitkä, että tammi menestyy. Vyöhyke on lehtometsien ja boreaalisten havumetsien vaihtumisaluetta. Ilmastollisesti vyöhyke on muita maamme alueita eteläisempi ja mereisempi. Kasvukauden pituus on 160 – 180 päivää ja vuotuinen sadanta on noin 600 mm.

12.2 Kallio- ja maaperä

Selvitysalue on kallioperältään gneissia ja kvartsi- ja granodioriittia, jotka ovat vähäliukoisia ja happamia. Graniittia esiintyy juonina. Selvitysalueen pohjois- ja eteläpuolella esiintyy itä-länsi –suuntaisesti kasveille edullisemman kivilajin, amfiboliitin sulkeutumia sekä välikerroksia.

Alueen eteläosassa maaperä on paikoin savea. Muutamin paikoin on pienialaisia turvekerroksia. Pääosa alueesta on lajittelemattoman kiviaineksen peittämää.

⁶ Tammivyöhyke; vyöhyke, jolla tammi menestyy luontaisesti.

13 AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Uusmäki – Painiityn alueelta ei ole aiemmin laadittu luontoinventointeja lukuun ottamatta alueen pohjoisosaa. Pohjoisosasta on laadittu Kehä II:n suunnittelun yhteydessä luontoinventointi vuonna 1997, joka käsittää tielinjauksen lähiympäristöineen.

Vantaalla on laadittu lepakkokartoitus vuosien 2001-2002 kuluessa, ja työtä jatketaan edelleen. Kartoitustyötä on tehty osittain myös Espoon puolella ja Lintuvaaran koillispuoliselta alueella havaittiin kartoitusten yhteydessä joitakin viiksisiippoja. Hämevaara on Vantaalla Seutulan ohella ns. ”Hot Spot” –alue lepakkojen osalta.

13.1 Selvitysten kattavuus

Kehä II:n jatketta koskeva luontoinventointi on varsin kattava. Selvitys käsittää kasvillisuuden ja linnuston lisäksi tietoja sieni- ja hyönteislajistosta. Selvitys käsittää Uusmäen pohjoisosan kallioalueen. Selvitysalueen muista osista ei ole aiempia selvityksiä laadittu.

13.2 Alueen merkittävät luontokohteet ja uhanalainen lajisto

Viiksisiippa on havaittu Uusmäen pohjoisen kallioalueen lähistöltä vuonna 2001. Viiksisiippa on muiden lepakkolajiemme tapaan rauhoitettu ja se sisältyy EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeihin. Niiden lisääntymis-, levähdys- ja säännöllisten ruokailupaikkojen hävittäminen tai heikentäminen sekä kaikki tahallinen häirintä erikoisesti lisääntymisaikaan tai muuhun niiden elämänsyklin kannalta tärkeään aikaan on kielletty.

Lintulajeista on vuoden 1997 selvityksessä tavattu pyy (*Bonasa bonasia*) Uusmäen pohjoiselta metsäalueelta. Pyy on luontodirektiivin liitteen I laji. Uhanalaisia kasvilajeja ei alueen aiemmissa inventoinneissa ole havaittu.

Koko Uusmäen pohjoinen kallioalue ympäristöineen on katsottu varsin merkittäväksi luontokokonaisuudeksi. Yksittäisiä kohteita alueella edustaa mm. kaksi pientä mustikkakorpea. Alueella on myös saniaiskorpea. Varsinaista lehtoa alueella on niukasti.

14 TULOKSET

14.1 Kasvillisuus

Uusmäen asuinalue jakaa selvitysalueen kahtia. Pohjoisosaa luonnehtii yhtenäinen metsäalue kalliometsineen ja painanteiden rehevine ympäristöineen. Sähkölinjan pohjoispuolella on laaja, yhtenäinen kalliometsäalue. Koko alueelle on tyypillistä suhteellisen iäkäs puusto, joskin lahpuuta on hyvin vähän. Suurimmalla osalla metsäaluetta on nähtävissä metsänkäsittelyn jälkiä, lähinnä pohjoisella kallioalueella on osia, joita ei ole juurikaan käsitelty.

Uusmäen eteläpuolinen alue poikkeaa selvästi pohjoisesta alueesta kulttuuriympäristön ollessa vallitseva. Alueella on kuitenkin myös kalliometsää yhtenäisenä kokonaisuutena. Selvitysalueen ainoa jyrkänne sekä paras lehto sijaitsee Painiityllä.

Selvitysalueella kulkee suhteellisen runsaasti polkuja ja alueen virkistyskäyttöllinen merkitys on varsin huomattava. Suhteellisen suuresta virkistyskäytöstä huolimatta alueella ei ole voimakkaasti kuluneita ympäristöjä. Roskaantumistakin on suhteellisen vähän, joskin Vihdintien läheisyydessä on joitakin ”jätekasoja” metsässä.

Metsät

Alueen metsät ovat pääasiassa tuoretta kangasta (MT). Kallioalueilla on kalliometsää (karuja, karukko- ja kuivia kankaita. Kalliometsissä puusto on harvaa männikköä ja aluskasvillisuutena on vaihtelevasti puolukkaa, mustikkaa, kanervaa ja jäkälikköä.

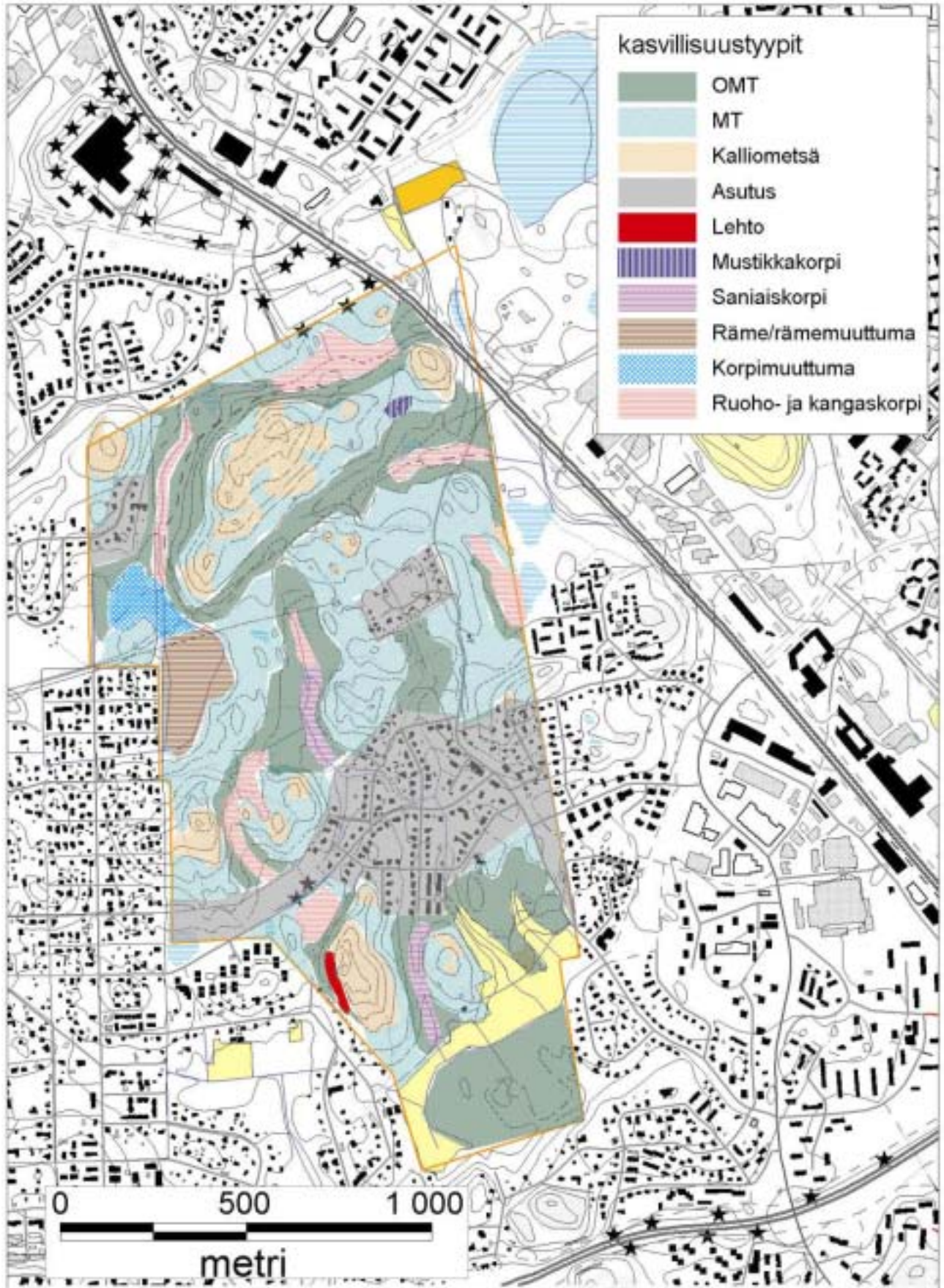
Laajojen kallioalueiden liepeillä tavataan lehtomaista kangasta (OMT) sekä paikoin pienialaisia rinnelehtoja (OMaT). Selvitysalueen topografian vuoksi lehtoja on varsin vähän, koska yleisimmin lehdot esiintyvät jyrkkien rinteiden alapuolella. Kallioperän karuus vaikuttaa myös lehtojen esiintymiseen. Lehtomaiset kankaat ovat sekapuustoa, jossa kuusi on yleensä vallitseva. Sekapuuna on etenkin koivua ja haapaa, mutta myös paikoin yksittäisiä raitoja ja harmaaleppiä. Pensaskerroksessa on pihlajaa ja harmaaleppää.

Pellot

Vanhat viljelyspellot keskittyvät kokonaan Painiityn alueella. Osa pelloista on metsittyä tai metsitetty, kun taas valtaosa on korkean kasvillisuuden valtaamaa. Erityisesti maitohorsmaa on runsaasti. Metsittyneet pellot ovat koivuvaltaisia ja lehtomaisia.

Vesistöt

Alueella on ainoastaan pienvesistöjä; puroja ja ojia. Tyypillisesti näiden ympäristö erottuu rehevänä ja saniaisvaltaisena muusta ympäristöstä. Sekä Uusmäen etelä- että pohjoispuolen puronvarsilla on saniais- ja kangaskorpea. Painiityn alueella on myös vanhoja peltoja halkovia ojia, joiden rannat ovat suurruohovaltaisia, erityisesti mesiangervoa on runsaasti.

Kuva 13/1. Selvitysalueen yleispiirteinen kasvillisuuskartta.

Suot

Alueella on kaksi varsinaista suoaluetta, joista läntinen rajautuu Lintuvaaran asuinalueeseen ja on ojitettua rämettä. Selvitysalueen itäosassa on pienempi korpialue, josta osa on Helsingin kaupungin puolella. Kolmas suoalue on kärsinyt voimakkaasti jääden teollisuusalueen ja Vihdintien puristukseen selvitysalueen koillisnurkassa. Alue on ollut tervaleppäkorpea, mutta ojat ovat kuivattaneet aluetta voimakkaasti. Korpi on myös hyvin roskainen. Selvitysalueen ainoa lehtopalsamiesiintymä sijaitsee koilliskulman korvessa. Lisäksi puronvarsissa on ruohokangaskorpia sekä saniaiskorpia.

Kulttuuriympäristöt

Painiityn peltoalueella on vanhaa kulttuuriympäristöä, kuten puutarhoja villeytyneine hedelmäpuineen. Selvitysalueen eteläisimmässä osassa on ollut talo. Ympäristössä on isoja lehti- ja havupuita ja kenttäkerroksessa on myös lehtolajeja.

Kalliot

Merkittävimmät kallioalueet sijaitsevat alueen pohjoisosassa sekä Uusmäen lounaispuolella. Pohjoinen kallioalue on erittäin laaja ja hyvin säilynyt. Eteläinen kallioalue on selvästi pienempi, mutta sen länsiosassa on selvitysalueen ainoa kalliojyrkäne lehtoalustoineen. Kallioalueella on myös pienimuotoista kallioketoa. Muut kallioalueet ovat pieniä ja varsin tavanomaisia.

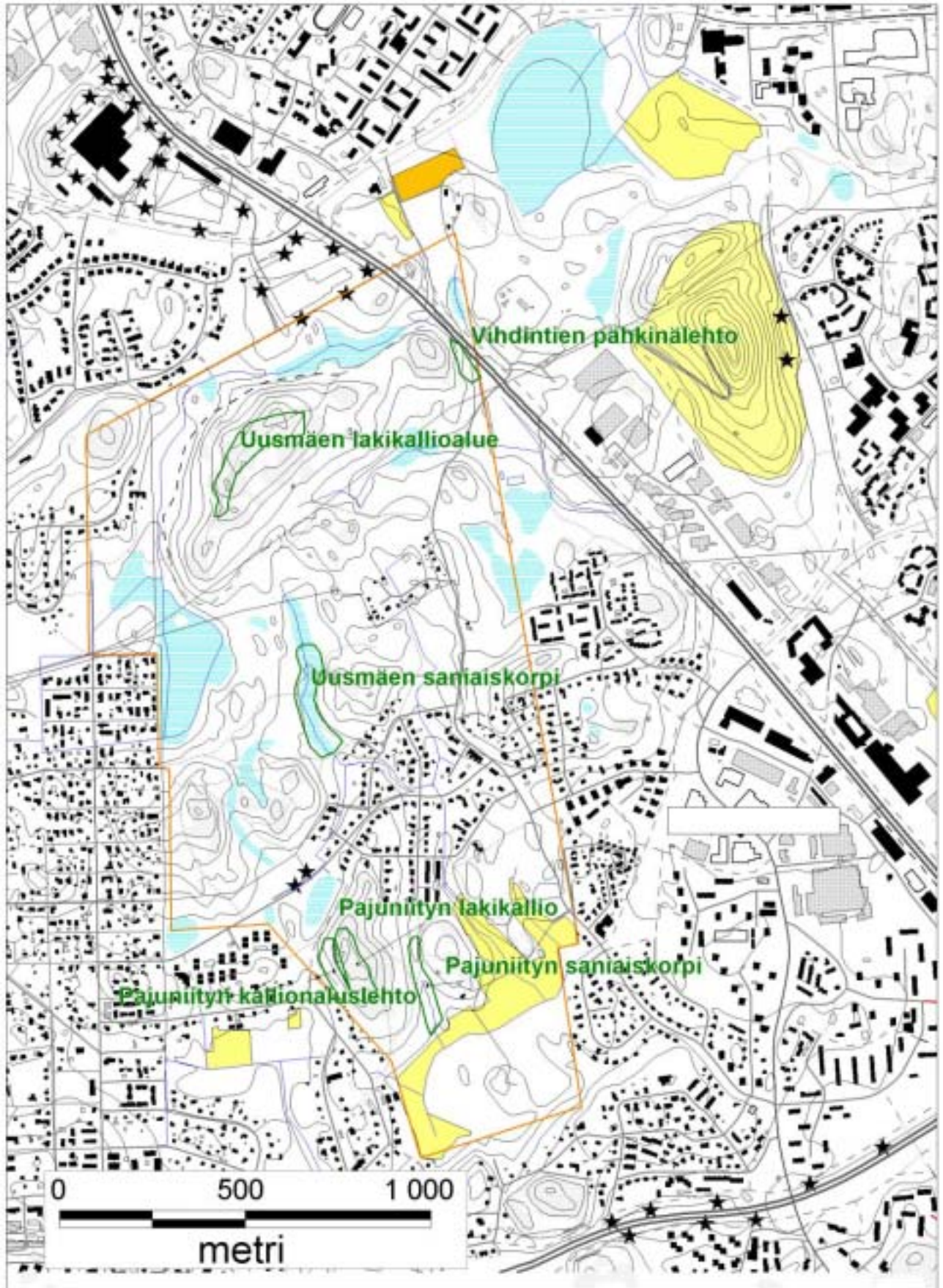

14.1.1 Luonnonsuojelulain, metsälain ja vesilain kohteet

Selvitysalueella ei ole luonnonsuojelulain mukaisia suojeltavia luontotyyppejä. Itäosassa esiintyy pähkinäpensasta, mutta luonnonsuojelulain luontotyypin vaatimukset eivät alueella täyty.

14.1.2 Metsälain avainbiotoopit

Seuraavassa on kuvattu alueella sijaitsevat metsälain luontotyypit. Merkittävimmät lakikallioalueet on liitetty näihin kuuluvaksi. Alueella on myös muita, pienempiä, lakikallioita, jotka voidaan lukea vähätuottoisiksi kallioalueiksi, mutta niitä ei ole erikseen rajattu omina kohteinaan, koska ne eivät ole edustavuudeltaan suurempien luokkaa. Kohteiden sijainti on esitetty kuvassa 14/2.

Kuva 14/2. Selvitysalueella sijaitsevat metsälain mukaiset arvokkaat biotoopit.

Painiityn saniaiskorpi

Kallioiden välisessä painanteessa on kapehkona vyöhykkeenä saniaiskorpea. Korpi on selvästi sulamisvesivaikutteinen, mutta selvää puro-uomaa ei alueella ole. Puustoltaan korpi on kuusivaltaista ja puusto on järeää, mutta melko harvaa. Sekapuuna ja pensaana kasvaa suuria koivuja, harmaaleppää, tuomea ja paatsamaa. Kenttäkerroksessa on runsaasti hiirenporrasta ja isoalvejuurta sekä valkovuokkoa, korpi-imarretta, oravanmarjaa ja käenkaalia.

Painiityn kallionaluslehto ja lakikallio

Kallionaluslehto sijaitsee laajan kallioalueen länsirinteen jyrkänten alla. Lähiympäristö on lehtomaista kangasta. Puusto on kuusivaltaista, mutta sekapuustona on vaahteraa, haapaa, koivua ja pihlajaa. Kenttäkerros on monilajinen ja varsin peittävä. Lajistoon kuuluu tesma, ahomansikka, valko- ja sinivuokko, lillukka, nuokkuhelmikkä, metsäkurjenpolvi, kielo, käenkaali ja oravanmarja. Jyrkänten alla on paikoin kivikkoalvejuurta.

Kalliojyrkänte on korkeimmillaan noin 4 metriä. Jyrkänten muutamalla portaalla kasvaa tesmaa, kalliokielloa, mansikkaa ja kielloa sekä paikoin kivikkoalvejuurta ja valkovuokkoa. Jyrkänten yläreunalla on pienialaisesti kalliokedon peruslajistoa: isomaksaruoho, kalliokiello, keto-orvokki, mäkitervakko, ahusolaheinä, tuokusimake ja kiello. Tasanteella on muutamia pylväsmäisiä katajia.

Vihdintien pähkinäpensaslehto

Aivan Vihdintien varressa, vanhan ajouran vieressä on pienialainen oravanmarjakaenkaalilehto, jossa kasvaa kymmenkunta pähkinäpensasta. Kenttäkerros on tavanomaista lajistoltaan.

Uusmäen puronvarren saniaiskorpi

Puronvarsi on rehevää, puustoltaan kookasta, sekametsää. Erityisesti puron alapäässä on vaikuttavan kokoisia kuusia ja haapoja. Kenttäkerros vaihtelee saniaisvaltaisesta ruohoisempiin alueisiin. Kenttäkerroksessa esiintyvät vallitsevina hiirenporras, isoalvejuuri, käenkaali, mustikka ja oravanmarja. Jänönsalaattia on laajoina kasvustoina lehtokorven yläosassa. Puronvarsi on ympäristöään rehevämpää myös lehtokorven yläpuolella, mutta lehtolajisto puuttuu.

14.1.3 Vesilain kohteet

Alueen kaikki purot ovat ainakin osittain perattuja. Vain luonnontilaiset uomat kuuluvat vesilain kohteisiin. Selvitysalueen merkittävät purot sisältyvät metsälain kohteisiin, joita on käsitelty edellä.

14.1.4 Muut arvokkaat kohteet

Painiityn eteläosan vanha kulttuuriympäristö on varsin edustava. Erityisiä luontoarvoja alueella ei ole. Puusto on järeää ja ympäristö on ”puistomainen”. Kenttäkerros on hyvin kehittynyt ja peittävä.

Uusmäen pohjoisosan kallioalueen monipuolisuus ja alueen luonnontilaisuus tekee alueesta paikallisesti arvokkaan. Lajisto on suhteellisen monipuolinen ja alueella on eri ympäristötyyppien mosaiikkia varsinaisen lakikallion ympärillä.

14.1.5 Uhanalaiset lajit ja harvinaiset lajit

Alueelta ei tehty havaintoja uhanalaisista lajeista. Aiemmin alueella on havaittu pyy, joka on lintudirektiivin liitteen I laji. Riukukorvesta, Helsingin kaupungin puolelta, on löydetty harajuurta vuonna 1992.

Harvinaisempia lajeja Espoossa edustavat Uusmäen laajan kallioalueen länsipäästä vuonna 1997 löydetty valkolehdokki ja maariankämme.

14.2 Linnusto

14.2.1 Lintulajien esiintyminen ja runsaus

Maastokäynneillä havaittiin kaikkiaan 40 tutkimusaluetta pesimä- tai ruokailuympäristönään käyttävää lintulajia (liite III), joista 18 kuului lähemmin tarkasteltaviin ilmentäjälajeihin (taulukko 14-1). Vain yksi lajeista kuului maassamme uhanalaisiin lajeihin (pikkutikka). Valtakunnallisesti silmällä pidettäviä tai EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainittuja lajeja ei havaittu.

Pikkutikka havaittiin Uusmäen alueen keskiosissa. Lehtokurppa ja käpytikka havaittiin sekä Painiityn että Uusmäen alueella. Käki kukkui Painiityn luoteispuolella. Painiityn alueen pohjoisosassa oli pyrstötiaisen reviiri. Mahdollisesti toinen reviiri sijaitsi aivan selvitysalueen kaakkoiskulman tuntumassa.

Peukaloisen reviirit (5) sijaitsivat eri puolilla Uusmäen metsäaluetta. Satakieli (2) oli keskittynyt Painiityn länsireunaan, kultarinta taas alueen itäosiin. Vähälukuisia metsälintuja edustivat melko tasaisesti alueelle levinneet kuusitiainen (10), puukiipijä (3), närhi (5) ja punatulkku (3).

Sirittäjä esiintyi koko alueella melko runsaana (35) ja oli alueen tyypillisimpiä lintulajeja. Se suosii erityisesti melko varttuneita, reheviä lehti- ja sekametsiä. Lajille ominaiseen tapaan se esiintyi parhailla paikoilla, rehevissä notkoissa, mäenrinteissä ja metsänreunoissa löyhinä yhdyskuntina.

Kertut olivat hernekerttua lukuun ottamatta paikallisesti verraten runsaslukuisia. Pensaskerttu, lehtokerttu ja mustapääkerttu olivat voimakkaasti keskittyneet Painiityn alueelle ilmentäen selvästi alueen linnuston monipuolisuutta ja runsautta.

Taulukko 14-1. Espoon Uusmäen alueen linnuston monimuotoisuutta ja runsautta ilmentävien lajien esiintyminen (parimääräarvio) tutkimusalueella 2002 sekä niiden yleinen kannan tila Suomessa (U = uhanalainen, - = taantunut, + = vakaa tai runsastuva).

<i>Laji</i>	<i>Parimäärä</i>	<i>Kannan tila</i>
Lehtokurppa <i>Scolopax rusticola</i>	<2	+
Käki <i>Cuculus canorus</i>	1	-
Käpytikka <i>Dendrocopos major</i>	2	+
Pikkutikka <i>D. minor</i>	1	U
Peukaloisen <i>Troglodytes troglodytes</i>	5	+
Satakieli <i>Luscinia luscinia</i>	2	+
Luhtakerttunen <i>Acrocephalus palustris</i>	1	+
Kultarinta <i>Hippolais icterina</i>	5	+
Hernekerttu <i>Sylvia curruca</i>	1	+
Pensaskerttu <i>S. communis</i>	10	+
Lehtokerttu <i>S. borin</i>	20	+
Mustapääkerttu <i>S. atricapilla</i>	12	+
Sirittäjä <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	35	+
Pyrstötiainen <i>Aegithalos caudatus</i>	1	-
Kuusitiainen <i>Parus ater</i>	10	+
Puukiipijä <i>Certhia familiaris</i>	3	+
Närhi <i>Garrulus glandarius</i>	5	+
Punatulkku <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	3	+

14.2.2 Linnuston kannalta tärkeät osa-alueet

Tutkimusalue jakautuu kahteen selvärajaiseen osa-alueeseen, joiden väliin jää tämän selvityksen kannalta linnustollisesti vähemmän merkityksellinen rakennettu alue. Uusmäen metsäalueella edustavin osa linnustoa on keskittynyt mäki- ja metsäalueiden väliin jääviin reheviin notkelmiin (kuva 14/3). Vaikka havaituissa lajeissa on niukasti erityisesti huomioitavia lajeja, linnusto on monin paikoin varsin edustava ja runsas. Sirittäjien runsauden ohella tällaisia alueita osoittavat muun muassa pikkutikan, peukaloisen, mustapääkertun ja puukiipijän esiintyminen.

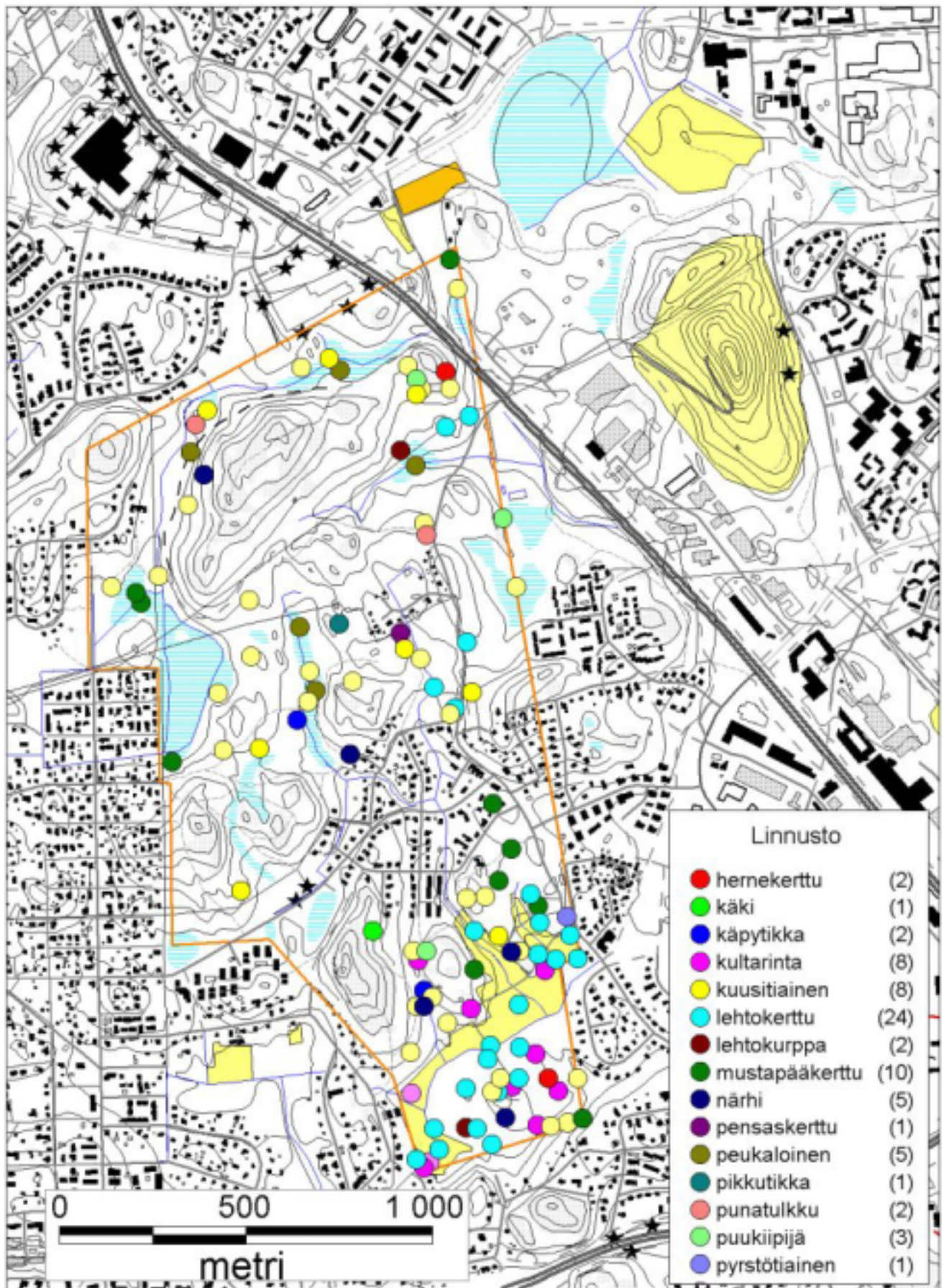
Painiityn alueen linnusto edustaa monipuolisesti niin pensaikkojen kuin metsienkin linnustoa. Rehevyys ja reunavyöhykkeiden suuri määrä kohottavat lintujen paikallista lajimäärää ja runsautta. Alueen linnusto on selvästi monipuolisempi ja lintutiheys suurempi kuin Uusmäen laajalla, mutta vähemmän vaihtelevalla metsäalueella. Sirittäjän ja kerttujen runsaan esiintymisen luonnehtimalla alueelle vahvaa linnustollista lisäväriä antavat etenkin satakieli (2), luhtakerttunen (1), kultarinta (5) ja pyrstötiainen (1).

Koottu havaintoaineisto antaa ymmärrettävistä syistä jossakin määrin puutteellisen kuvan alueen linnustosta. Tutkimusalueen laajuuden vuoksi käytettävissä ollut aika ei riittänyt koko linnuston laskemiseen, eikä alueen kahdella läpikäynnillä saatu täysin luotettavaa kuvaa myöskään tarkasteltavien uhanalaisten ja harvalukuisten lajien esiintymisestä. Osa reviiereistä ja alueella esiintyvistä lajeista on voinut jäädä kokonaan havaitsematta. Tulosten tarkkuus riittää kuitenkin osoittamaan selvitysalueen linnustollisesti arvokkaimmat osat. Lajit, parimäärät ja reviierien sijainti joka tapauksessa vaihtelevat jonkin verran vuodesta toiseen.

Jonkin lajin puuttuminen aineistosta saattaa johtua paitsi havainnointimenetelmän puutteista myös lintukantojen vuosivaihteluista tai lajin todellisesta puuttumisesta alueen linnustosta. Esimerkiksi aikaisempien selvitysten (Heinonen 1997) perusteella Uusmäen alueen pohjoisosassa on esiintynyt pyy (*Bonasa bonasia*), joka kuuluu EU:n direktiivilajeihin. Piileskelevänä lajina se on hyvinkin voinut jäädä kahden käyntikerran laskennassa huomaamatta.

Alueella tiedetään aikaisempina vuosina olleen kanahaukan (*Accipiter gentilis*) ja varpushaukan (*A. nisus*) reviiirit, mutta vuonna 2002 kummankaan lajin esiintymisestä ei saatu varmoja havaintoja. Alueella on kuitenkin edelleen kelvollista pesimäympäristöä molemmille lajeille. Painiityn alueella on pesinyt aikaisempina vuosina lehtopöllö (*Strix aluco*). Uusmäen alueen pohjoisosa kuuluu nykyisinkin lajin reviiiriin, vaikka pesäpaikka sijaitseekin tutkimusalueen ulkopuolella.

Muita selvityksessä havaitsematta jääneitä, alueella mahdollisesti esiintyviä lajeja ovat hömötiainen (*Parus montanus*) ja töyhtötiainen (*P. cristatus*). Nämä metsätiaiset ilmentävät yleisesti alueen metsäisyyttä, parhaimmillaan erämaisyyttä ja luonnontilaisuutta. Uusmäen vaikkakin laajahko, mutta asutuksen kauttaaltaan ympäröimä metsäalue ei ehkä täytä kovin hyvin näiden lajien ympäristövaatimuksia, lajit ovat paikkalintuina saattaneet hävitä alueelta tai harvalukuisuutensa ja heikohkon havaittavuutensa takia ne ovat voineet myös jäädä huomaamatta.

Kuva 14/3. Selvitysalueella vuoden 2002 inventoinneissa havaitut linnut.

15 MAANKÄYTTÖSUOSITUKSET

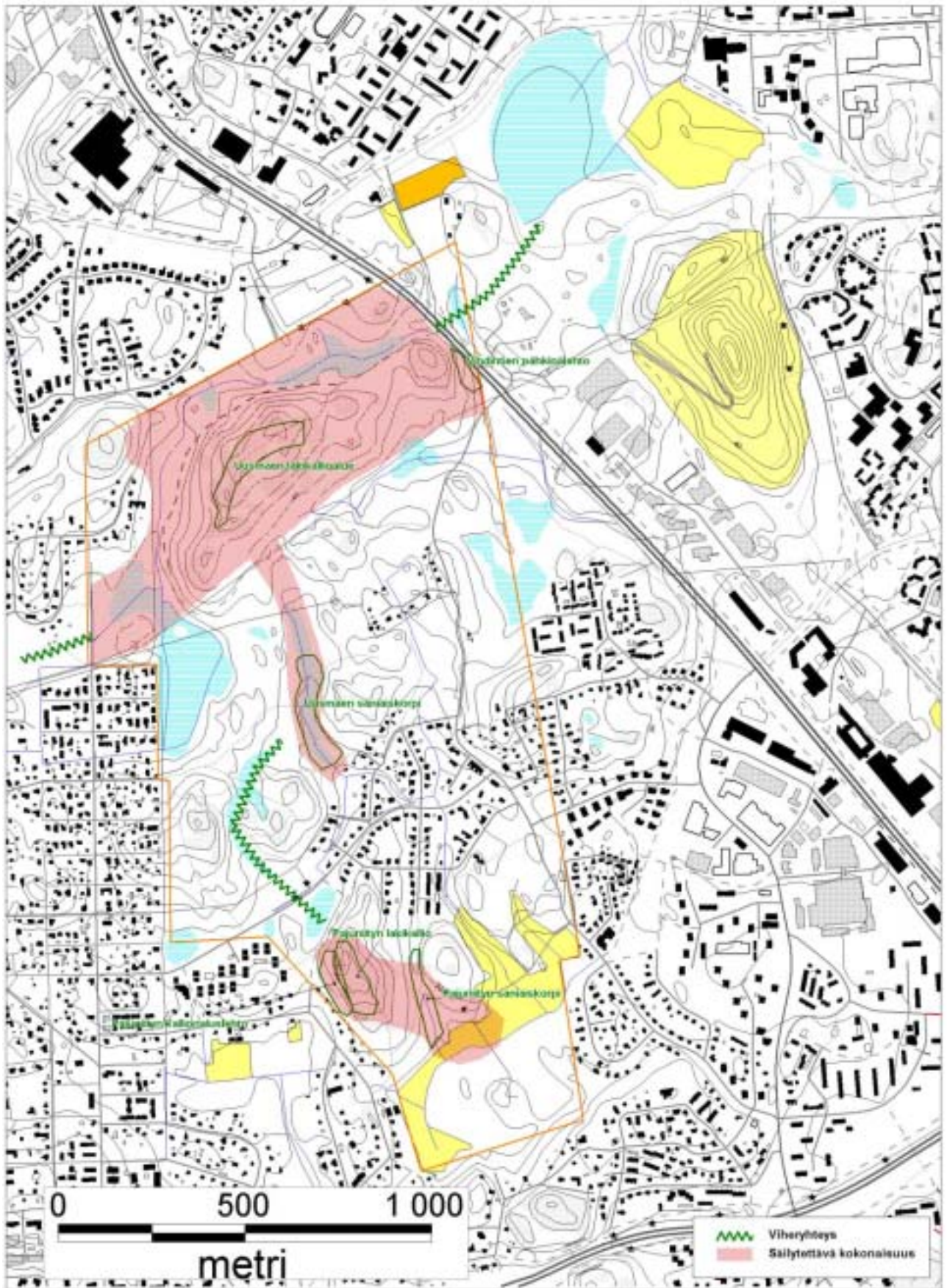
Alueen suurimmat luontoarvot on sen pohjoisosan yhtenäisyydessä. Lisäksi on pienialaisempia merkittäviä kohteita, kuten saniaiskorvet ja luoteisosan kallionaluslehto. Alueen maankäytön suunnittelun lähtökohdaksi tulisi ottaa mahdollisimman laajan ja monipuolisen luonnonympäristön säilyttäminen, jota voidaan täydentää tiettyjen pienkohteiden säilyttämisellä (kuva 15/1). Selvitysalue on säilynyt lähes irrallisena saarekkeena rakennetussa ympäristössä. Ainoastaan alueen pohjoisosasta on kapea viheryhteys Rastaspuiston alueelle sekä Vihdintien katkaisema kapea viheryhteys Malminkartanoon.

Pohjoinen kallioalue edustaa monipuolista ympäristöä, jossa on myös monipuolinen metsälinnusto. Kallioalueen säästäminen luonnontilaisena mahdollistaisi myös viheryhteyden lännestä itään. Sähkölinjan eteläpuolinen alue on pääasiassa tavanomaista metsämaata, mutta puronvarsi lehtoineen muodostaisi luontevan viheryhteyden pohjoiselta kallioalueelta etelään. Kyseinen puronvarsi Uusmäen pohjoispuolella on selvitysalueen edustavin puronvarsi, jonka erikoisuutena on vanhat, isokokoiset haavat ja kuuset.

Painiityn luoteisosan kallioalue on maisemallisesti hieno. Kallioalueen merkittävimmät luontoarvot ovat jyrkänteiden ympäristössä, jossa sijaitsee kalliokasvillisuutta ja lehtoa. Kallioalueen kaakkoisosassa on iäkstä mänty- ja kuusikangasta joka vaihettuu kausikosteaksi saniaiskorveksi painanteessa. Alue on yhtenäinen kokonaisuus, jossa on edustettuna monipuolisesti ympäristötyyppejä.

Erityisesti linnuston monimuotoisuuden kannalta Painiityn alue on merkittävä. Linnuston monipuolisuutta lisää biotooppien moninaisuus; metsänreunojen lisäksi alueella on pensaikkoa sekä avomaastoa. Luonnon monimuotoisuuden kannalta alueen suunnittelussa tulisi pyrkiä säilyttämään myös tätä kulttuuriympäristöä yhdessä metsäympäristön kanssa. Painiityn eteläosan kulttuuriympäristö on suosittua virkistysaluetta. Alueella on varsin hyvin kevyelle liikenteelle sopivia tieuria.

Kuvassa 15/1 on suuntaa-antavasti rajattu säilytettäväksi esitetyt alueet. Uusmäen pohjoisosaa ja Painiityä yhdistävä mahdollinen viheryhteys on esitetty siksakkuviolla. Viheryhteyden katkaisee nykyään urheilukenttä. Varsinaisesta ekologisesta käytävästä ei voida puhua, ja kaupunkiympäristössä ekologista käytävää tärkeämpi yhteys on ihmisille sopiva viheryhteys. Ekologisia käytäviä tärkeämpi tekijä kaupunkirakenteessa on säilyttää mahdollisimman laajoja luontokokonaisuuksia, jolloin ns. reuna-alueen lisäksi luontosaarekkeessa on myös ydinalue, joka edustaa esimerkiksi varsinaisen metsän lajistoa. Painiityn aluerajaus on suuntaa-antava. Tärkeinä ympäristöinä voidaan pitää saniaispainannetta sekä kallioaluetta, erityisesti sen länsiosaa jyrkänteineen ja aluslehtoineen. Olisi kuitenkin suositeltavaa säästää nykyisiä niittyalueita pensaikkoineen mahdollisimman monipuolisen kokonaisuuden säilymiseksi. Avomaiden lajisto on kuitenkin nopeassa sukkession kehitysvaiheessa ja ympäristö muuttuu pensaikon kautta metsäksi, mikäli aluetta ei pidetä avoimena. Painiityn alueella rakentamiseen varattavat alueet olisi luonnon kannalta edullisinta sijoittaa selvitysalueen reunaosiin, jolloin Painiityn keskiosaan jäisi yksi laajempi luontoalue. Luonnon kannalta epäedullisempaa on keskittää rakentaminen Painiityn keskiosaan ja jättää luonnonalueita reunaosiin. Tällöin mm. varsinaisia ydinalueita ei jäisi ollenkaan ja edustavimmat osat häviäisivät.

Kuva 15/1. Säilytettäväksi esitettävät alueet. Alueiden rajaus on suuntaa-antava.

16 YHTEENVETO

Uusmäki – Painiityn alue on säilynyt luonnontilaisena saarekkeena rakennetun ympäristön keskellä. Alueen jakaa kahtia Uusmäen asuinalue, jonka pohjoispuoli on pääasiassa luonnonmetsää, kun taas eteläpuolella, Painiityssä, on kulttuurivaikutteisuus voimakkaasti edustettuna.

Pohjoisosassa on laaja, yhtenäinen kalliometsäalue, jota leimaa vaihtelevat ympäristötyypit kosteista korpialueista lakialueiden avokallioihin. Kallioalueen eteläpuolen metsät ovat reheviä tuoreita ja lehtomaisia kankaita, joiden keskellä on saarekkeina pieniä kallioita. Lisäksi alueella on muutamia korpipainanteita, joista arvokkain on puronvarren saniaiskorpi isoine kuusineen ja haapoineen.

Painiityn aluetta hallitsevat vanhat, heinittyneet pellot sekä useat vanhat asutus pohjat puutarhoineen. Painiityn pohjoisosassa on yhtenäisempi metsäalue, johon liittyy laajahko avokallio. Avokallion länsireunassa on alueen ainoa selvä lehto.

Alueella tehdyissä inventoinneissa ei havaittu uhanalaisia tai direktiivilajeja. Vuonna 1997 tehdyssä selvityksessä pohjoisosassa tavattiin pyy, joka on lintudirektiivin liitteen I laji.

Linnustoltaan Painiitty on pohjoisosaa monipuolisempi, koska Painiityssä on monipuolisempi ympäristövalikoima ulottuen metsistä avomaihin. Pohjoisosassa on kohtalaisen edustava metsälinnusto, kun taas Painiityssä on metsälajiston lisäksi kulttuurilajistoa.

Koko selvitysalueella on kuusi metsälain mukaista luontotyyppiä. Kohteiden merkittävyys tarkasteltaessa koko Espoota on melko pieni.

Maankäytön suunnittelun lähtökohtana tulisi pyrkiä säilyttämään mahdollisimman yhtenäisiä ja monimuotoisia luonnonalueita. Luonnon kannalta rakentamisen keskittäminen luonnonalueiden laiduille on parempi ratkaisu kuin rakentaminen alueiden keskelle. **Pohjoisosan kallioalue** tulisi säilyttää yhtenäisenä, koska alueella on monipuolinen ympäristötyypivalikoima ja alue on hyvin säilynyt. Lisäksi alueelta on viheryhteys länteen ja teoriassa myös itään. Kallioalueelta etelään suuntautuu varsin rehevä ja erityisesti eteläosastaan puustoltaan poikkeuksellisen iäkäs **puronvarren saniaiskorpea** voidaan pitää säästettävänä alueena, joka samalla muodostaisi viheryhteyden Uusmäen alueelle pohjoiselta kallioalueelta. **Painiityn** alueella rakentaminen alueen keskelle hävittäisi arvokkaimmat alueet ja samalla pirstoisi luonnonympäristöä voimakkaasti. Säästettäviä kohteita ovat kallionaluslehto sekä lähiympäristön metsäalue saniaiskorpineen. Luonnonalueeseen tulisi liittää myös kulttuurialuetta monimuotoisuuden lisäämiseksi. Vanhoilla peltoalueilla on monipuolinen linnusto ja ne ovat perhosille tärkeitä elinympäristöjä. Pohjoista ja eteläistä aluetta yhdistävä viherkäytävä ei lajiston kannalta ole kovinkaan merkittävä, mutta virkistyskäytön kannalta sillä on merkitystä.

LÄHDELUETTELO

Electrowatt-Ekono 2001: Kehä II:n yleissuunnitelma välillä Turuntie (Mt 110) – Hämeenlinnanväylä (Vt 3), Ympäristövaikutusten arviointimenettely. Arvokkaat luontokohteet. Luonnos 21.6.2001.

Heinonen, M. 1997: Selvitys suunnitellun Kehä II:n jatkeen ympäristön luonnonarvoista Espoossa Turuntieltä koilliseen. – Espoon ympäristökeskus 1/1997.

Kalliola, R. 1973: Suomen kasvimaantiede. – WSOY, Porvoo, 308 s.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. - Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki, 432 s.

Solonen, T. 1996: Patterns and variations in the structure of forest bird communities in southern Finland. – *Ornis Fennica* 73:12-26.

LIITE I

**LUONNONSUOJELULAISSA, METSÄLAISSA JA VESILAISSA MAINITUT
ARVOKKAAT YMPÄRISTÖT**

**METSÄLAIN, LUONNONSUOJELULAIN JA VESILAIN SUOJELLUT
LUONTOTYYPIT**

Metsälaki 1093/1996, 3 luku: Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen

10 §

Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt

Metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat:

1	<i>Lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt;</i>
2	<i>Ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuolella sijaitsevat letot;</i>
3	<i>Rehevät lehtolaikut;</i>
4	<i>Pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla;</i>
5	<i>Rotkot ja kurut;</i>
6	<i>Jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät sekä</i>
7	<i>Karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat.</i>

Luonnonsuojelulaki 1096/1996, 4 luku: Luontotyyppien suojelu

29 §

Suojellut luontotyypit

Seuraaviin luontotyyppeihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyyppin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu:

1	<i>luontaisesti syntyneet, merkittävältä osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt;</i>
2	<i>pähkinäpensaslehdot;</i>
3	<i>tervaleppäkorvet;</i>
4	<i>luonnontilaiset hiekkarannat;</i>
5	<i>merenrantaniityt;</i>
6	<i>puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit;</i>
7	<i>katajakedot;</i>
8	<i>lehdesniityt sekä</i>
9	<i>avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut ja puuryhmät.</i>

Vesilaki 264/1961, 1 luku: Yleisiä säännöksiä

Käytön yleiset rajoitukset

- 1 *15 a § Toimenpide, joka vaarantaa enintään kymmenen hehtaarin suuruisen fladan tai kluuvijärven taikka muualla kuin Lapin läänissä enintään yhden hehtaarin suuruisen lammen tai järven säilymisen luonnontilaisena, on kielletty riippumatta siitä, aiheutuisiko siitä edellä 15 §:ssä tarkoitettu seuraus.*
- 2 *17 a § Jos muualla kuin Lapin läänissä sijaitseva uoma¹ on luonnontilainen, ei sitä saa muuttaa niin, että uoman säilyminen luonnontilaisena vaarantuu. Sama on koko maassa voimassa luonnontilaisesta lähteestä.*

¹ 1) Uomalla tarkoitetaan ojaa, noroa ja sellaista vesiuomaa, jossa ei jatkuvasti virtaa vettä eikä runsasvetisimpänäkään aikana ole riittävästi vettä veneellä kulkua tai uiton toimittamista varten ja jota kalakaan ei voi sanottavassa määrässä kulkea.

LIITE II

SUURPELLON LINNUSTO VUONNA 2002

Espoon Suurpellon alueella vuoden 2002 selvityksessä tavatut, alueella pesivät tai sitä ruokailu- tai lepäilyalueena käyttävät lintulajit ja luonnehdinta niiden esiintymisestä.

<i>Laji</i>	<i>Esiintyminen</i>
Sinisorsa <i>Anas platyrhynchos</i>	Harvalukuinen
Fasaani <i>Phasianus colchicus</i>	Harvalukuinen
Töyhtöhyppä <i>Vanellus vanellus</i>	Harvalukuinen
Lehtokurppa <i>Scolopax rusticola</i>	Harvalukuinen
Punajalkaviklo <i>Tringa totanus</i>	Ruokavieras
Metsäviklo <i>T. ochropus</i>	Harvalukuinen
Rantasipi <i>Actitis hypoleucos</i>	Harvalukuinen
Naurulokki <i>Larus ridibundus</i>	Ruokavieras
Kalalokki <i>L. canus</i>	Ruokavieras
Sepelkyyhky <i>Columba palumbus</i>	Yleinen
Tervapääsky <i>Apus apus</i>	Ruokavieras *
Palokärki <i>Dryocopus martius</i>	Harvalukuinen
Käpytikka <i>Dendrocopos major</i>	Harvalukuinen
Kiuru <i>Alauda arvensis</i>	Yleinen
Haarapääsky <i>Hirundo rustica</i>	Harvalukuinen
Metsäkirvinen <i>Anthus trivialis</i>	Yleinen
Niittykirvinen <i>A. pratensis</i>	Harvalukuinen
Keltävästäräkki <i>Motacilla flava</i>	Harvalukuinen
Västäräkki <i>M. alba</i>	Yleinen
Rautiainen <i>Prunella modularis</i>	Yleinen
Punarinta <i>Erithacus rubecula</i>	Runsas
Satakieli <i>Luscinia luscinia</i>	Harvalukuinen
Pensastasku <i>Saxicola rubetra</i>	Harvalukuinen
Kivitasku <i>Oenanthe oenanthe</i>	Harvalukuinen
Mustarastas <i>Turdus merula</i>	Runsas
Räkättirastas <i>T. pilaris</i>	Runsas
Laulurastas <i>T. philomelos</i>	Yleinen
Punakylkirastas <i>T. iliacus</i>	Yleinen
Luhtakerttunen <i>Acrocephalus palustris</i>	Harvalukuinen
Kultarinta <i>Hippolais icterina</i>	Harvalukuinen
Hernekerttu <i>Sylvia curruca</i>	Harvalukuinen
Pensaskerttu <i>S. communis</i>	Yleinen
Lehtokerttu <i>S. borin</i>	Yleinen
Mustapääkerttu <i>S. atricapilla</i>	Harvalukuinen
Sirittäjä <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Harvalukuinen
Pajulintu <i>Ph. trochilus</i>	Runsas
Hippiäinen <i>Regulus regulus</i>	Runsas
Harmaasiippo <i>Muscicapa striata</i>	Runsas
Kirjosieppo <i>Ficedula hypoleuca</i>	Yleinen
Töyhtötiainen <i>Parus cristatus</i>	Harvalukuinen
Kuusitiainen <i>P. ater</i>	Harvalukuinen
Sinitiainen <i>P. caeruleus</i>	Runsas
Talitiainen <i>P. major</i>	Runsas
Puukiipijä <i>Certhia familiaris</i>	Harvalukuinen
Pikkulepinkäinen <i>Lanius collurio</i>	Harvalukuinen
Harakka <i>Pica pica</i>	Yleinen
Naakka <i>Corvus monedula</i>	Harvalukuinen

<i>Laji</i>	<i>Esiintyminen</i>
Varis <i>C. corone</i>	Yleinen
Kottarainen <i>Sturnus vulgaris</i>	Harvalukuinen
Peippo <i>Fringilla coelebs</i>	Runsas
Viherveikko <i>Carduelis chloris</i>	Runsas
Tikli <i>C. carduelis</i>	Harvalukuinen
Vihervarpunen <i>C. spinus</i>	Yleinen
Hemppo <i>C. cannabina</i>	Harvalukuinen
Pikkukäpylintu <i>Loxia curvirostra</i>	Ruokavieras *
Punavarpunen <i>Carpodacus erythrinus</i>	Harvalukuinen
Keltasirkku <i>Emberiza citrinella</i>	Harvalukuinen
Peltosirkku <i>E. hortulana</i>	Harvalukuinen

LIITE III

UUSMÄKI-PAINIITYN ALUEEN LINNUSTO VUONNA 2002

Espoon Uusmäki-Painiityn alueella vuoden 2002 selvityksessä tavatut, alueella pesivät tai sitä ruokailu- tai lepäilyalueena käyttävät lintulajit ja luonnehdinta niiden esiintymisestä.

<i>Laji</i>	<i>Esiintyminen</i>
Fasaani <i>Phasianus colchicus</i>	Yleinen
Lehtokurppa <i>Scolopax rusticola</i>	Harvalukuinen
Sepelkyyhky <i>Columba palumbus</i>	Yleinen
Käki <i>Cuculus canorus</i>	Harvinainen
Tervapääsky <i>Apus apus</i>	Ruokavieras *
Käpytikka <i>Dendrocopos major</i>	Harvalukuinen
Pikkutikka <i>D. minor</i>	Harvinainen
Metsäkirvinen <i>Anthus trivialis</i>	Yleinen
Västäräkki <i>M. alba</i>	Yleinen
Peukaloinen <i>Troglodytes troglodytes</i>	Harvalukuinen
Rautiainen <i>Prunella modularis</i>	Yleinen
Punarinta <i>Erithacus rubecula</i>	Runsas
Satakieli <i>Luscinia luscinia</i>	Keskittynyt
Mustarastas <i>Turdus merula</i>	Runsas
Räkättirastas <i>T. pilaris</i>	Runsas
Laulurastas <i>T. philomelos</i>	Yleinen
Punakylkirastas <i>T. iliacus</i>	Yleinen
Luhtakerttunen <i>Acrocephalus palustris</i>	Harvalukuinen
Kultarinta <i>Hippolais icterina</i>	Keskittynyt
Hernekerttu <i>Sylvia curruca</i>	Harvalukuinen
Pensaskerttu <i>S. communis</i>	Keskittynyt
Lehtokerttu <i>S. borin</i>	Keskittynyt
Mustapääkerttu <i>S. atricapilla</i>	Harvalukuinen
Sirittäjä <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Runsas
Pajulintu <i>Ph. trochilus</i>	Runsas
Hippiäinen <i>Regulus regulus</i>	Runsas
Harmaasiippo <i>Muscicapa striata</i>	Yleinen
Kirjosieppo <i>Ficedula hypoleuca</i>	Yleinen
Pyrstötiainen <i>Aegithalos caudatus</i>	Harvinainen
Kuusitiainen <i>P. ater</i>	Harvalukuinen
Sinitiainen <i>P. caeruleus</i>	Runsas
Talitiainen <i>P. major</i>	Runsas
Puukiipijä <i>Certhia familiaris</i>	Harvalukuinen
Närhi <i>Garrulus glandarius</i>	Harvalukuinen
Harakka <i>Pica pica</i>	Yleinen
Varis <i>C. corone</i>	Yleinen
Peippo <i>Fringilla coelebs</i>	Runsas
Viherpeippo <i>Carduelis chloris</i>	Runsas
Vihervarpunen <i>C. spinus</i>	Yleinen
Punatulkku <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Harvalukuinen